

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Sandra Tammiksaar

**OHUTUS KUI LÄBIV TEEMA I JA II KOOLIASTME
ÕPPEMATERJALIDE PÕHJAL**

Lõputöö

Juhendaja:

Kadi Luht, MA

Kaasjuhendaja:

Katrin Rüütel, MA

Tallinn 2015

ANNOTATSIOON

Päästekolledž	Kaitsmine: Juuni 2015
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Ohutus kui läbiv teema I ja II kooliastme õppematerjalide põhjal</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: Safety as a cross-curriculum theme in I and II school stages based on study materials</p> <p><i>Lühikokkuvõte:</i> Töö maht koos lisadega on kokku 87 lehekülge. Lõputöö on uuring, millel on rakenduslik väljund - esitatavad ettepanekud ja soovitused. Töö eesmärgiks oli selgitada välja, kuidas ja millisel määral on käsitletud tule-, vee- ja teisi keskkonnoahte ning vajadusel abi otsimist I ja II kooliastme õpikutes, töövihikutes ja tööraamatutes. Eesmärgi saavutamiseks püstitatud uurimisülesanded said töö vältel täidetud ning aitasid saavutada eesmärki. Püstitatud uurimisülesannete lahendamisel kasutati uuringu andmete kogumiseks kvalitatiivse meetodina dokumendianalüüsi, kus kokku töötas autor läbi 70 õppematerjali, millest 56 sisaldasid ohutuslaseid koode ehk lõppvalimisse kuulus 80% allikatest. Õppematerjalide andmete analüüsiks kasutati kvalitatiivse andmeanalüüsi programmi NVivo, kuhu koostati õppematerjalide analüüsimiseks teooria põhjal kaks koodipuud. Töö eesmärk saavutati õppematerjalide kvalitatiivse uuringuga, mille tulemusel selgus, et I ja II kooliastme õppematerjalid vastavad Põhikooli riikliku õppekava läbivale temale „Tervis ja ohutus“ ning Tartu Ülikooli ja Päästeameti koostöös koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti olid 50% ulatuses vastavuses õppematerjalidega. Dokumendianalüüsi ja kvalitatiivse uuringu tulemusel esitab autor rakenduslikud ettepanekud ja soovitused edasiseks õppematerjalide täiendamiseks ohutuse kui läbiva teema seisukohalt ja ohutuslaste õpiväljundite paremaks omandamiseks.</p> <p>Lisad (nt CD, DVD jms): puuduvad</p>	
Võtmesõnad: Põhikooli riiklik õppekava, ohutus, läbiv teema, ennetustöö, päästetööd	
Võõrkeelsed võtmesõnad: Primary school National Curriculum, safety, cross-curricular theme, prevention, rescue	
Lõputöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega	
<ul style="list-style-type: none"> • SIM VAAK 2014-2017; • Päästeameti Strateegia 2015-2025; • Ennetustöö hetkeolukorra analüüs; • Laste riskiteadlikkuse uuring 2013; 	<ul style="list-style-type: none"> • Lõputöö aktuaalsus on üheks osaks Päästeameti poolse üldhariduskoolide läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemise tõhustamiseks/toetamiseks.
Säilitamise koht: SKA raamatukogu	
<p>Töö autor: Sandra Tammiksaar</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste tööde autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Kadi Luht	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Kaasjuhendaja: Katrin Rüütel	Allkiri: allkirjastatud digitaalselt
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Ain Karafin	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON.....	2
SISUKORD.....	3
MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU.....	5
SISSEJUHATUS.....	6
1. OHUTUS KUI LÄBIV TEEMA	10
1.1. Õppekava ja läbiv teema	10
1.2. Ohutusalsed pädevused.....	12
1.3. Õppematerjalide koostamise põhimõtted	15
1.4. Päästeteenused ja päästealane ennetustegevus	19
2. EMPIIRILINE UURIMUS	21
2.1. Metoodika ja valim	21
2.2. Tulemused.....	22
2.3. Järeldused ohutuslaste pädevuste käsitlemise kohta	27
2.4. Ettepanekud.....	33
KOKKUVÕTE.....	37
SUMMARY.....	39

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU.....	40
TABELITE JA JOONISTE LOETELU.....	44
LISAD.....	49
Lisa 1. Õppematerjalide analüüsimiseks koostatud koodipuu.....	49
Lisa 2. Õppeainete ja õppefunktsioonide tulemused.....	50
Lisa 3. Õppefunktsioonide ja ohutuse valdkondade tulemused.....	53
Lisa 4. Õppeaine eesti keel ja ohutuse valdkonnad.....	56
Lisa 5. Õppeaine matemaatika ja ohutuse valdkonnad.....	66
Lisa 6. Õppeaine loodusõpetus ja ohutuse valdkonnad.....	68
Lisa 7. Õppeaine inimeseõpetus ja ohutuse valdkonnad.....	74
Lisa 8. Õppeaine ühiskonnaõpetus ja ohutuse valdkonnad.....	78
Lisa 9. Ohutuse valdkonnad, õppematerjalide refereeringud ja Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti.....	79
Lisa 10. Ohutuse valdkonnad koos õppematerjalidest pärinevate näidetega.....	83

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU

Aineülene eesmärk – õppe- ja kasvatustöö, mis ei ole õppeaine-spetsiifiline (Tartu Ülikool Haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus, 2007, lk 5).

Käitumine – tegevus, mis on inimese enda algatatud või vastureaktsioon välistele stiimulitele (Sotsiaalministeerium, 2011, lk 5).

Läbiv teema – üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahend (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014).

NFPA – Ameerika Ühendriikide Riiklik Tuleohutuse Assotsiatsioon (inglise keeles *National Fire Protection Association*)

Ohutus – seisund, kus ohtude tekke võimalused on kontrolli all. (Sotsiaalministeerium, 2011, lk 5)

Põhikooli kooliastmed (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014):

I kooliaste – 1.-3. klass; II kooliaste – 4.-6. klass

PäA – Päästeamet

Päästeala ennetustöö – kujundada elukeskkond, kus väärtustatakse ohutut ja turvalisust käitumist (Päästeamet, 2014).

Turvalisus – ohutu elukeskkond, kus inimene tunneb ennast kaitstult ning vähene tõenäosus sattuda ohuolukordadesse (Päästeamet, 2013, lk 7).

VAAK – Siseministeeriumi valitsemisala arengukava

SISSEJUHATUS

Päästeala ennetustöö valdkonna tähtsus on aastate jooksul aina kasvanud. Päästeameti (edaspidi PääA) ennetustegevuse eesmärkideks on tähelepanu suunamine turvalisema elukeskkonna muutmisele ning sellega seoses suurendada ohutusalast teadlikkust elanikkonnas. (Päästeamet, 2014) Erinevalt teistest sihtgruppidest on ennetustöö üheks prioriteediks lapsed, kuna neile õpetatavate meetmete mõju on pikaajaliselt avalduv ja suunatud tulevikku (Päästeamet, 2013).

Põhikooli riikliku õppekava § 14 lg 1 alusel käsitletakse läbivaid teemasid üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid võetakse arvesse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad valdkondi, mis on ühiskonnas aktuaalsed, aidates lastel luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Oluline on, et õpilane suudaks oma teadmisi rakendada erinevates olukordades. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014) Tulenevalt Põhikooli riikliku õppekava määrusest on § 14 lg 7 kohaselt käsitletud ohutust turvalisema käitumise ja keskkonna kujundamiseks (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014).

Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse 2010 koostatud kogumikus „Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis“ käsitletakse muu hulgas ka ohutuse teemat ning tuuakse välja, et üheks olulisemaks infokanaliks on üldhariduskoolid. Samuti leitakse, et turvalisema käitumise ja keskkonna kujundamiseks on *„vaja, et ühekordne hoiatus, õpetus või koolitus asenduksid järjepideva õpetamise ja teavitamisega.“* (Rüütel, 2010, lk 75, 77) Kuna algklassiõpilased ei ole võimelised iseseisvalt seostama õpitut teiste ainete ega tavaeluga, siis seda tuleb neile otseselt õpetada. (Kikas, 2010, lk 41) Horisontaalne lõiming ehk ainetevaheline lõiming aitab õpilastel seostada ühe aine kaudu saadud teadmisi, kogemusi, pädevusi erinevates olukordades ja mõista õppeainetevahelisi seoseid (Mõttus, 2010, lk 339). Seega on kordamine lihtsaim viis materjali meeldejätmiseks, sest õpitav omandatakse kiiremini ja seisab ka paremini meeles

(Kikas, 2010, lk 36). Kuigi läbiv teema on osa kõikidest õppeainetest ning läbivale teemale on kirja pandud kooliastmetes saavutatavad pädevused, pole seni ajani hinnatud kuidas neid õppetöös käsitletakse.

Antud lõputöös analüüsib töö autor ohutuse kui läbiva teema käsitlemist I ja II kooliastme õpikutes, töövihikutes ja tööraamatutes. Õppematerjalide autorid peavad lähtuma neid koostades riiklikust õppekavast näiteks Põhikooli õppekava läbiva teema § 14 lg 4 „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse muu hulgas õpilase kujunemist käituma turvaliselt ja ohutult tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning oskama otsida vajaduse korral abi (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014).

Lõputöö **uudsus** seisneb selles, et autorile teadaolevat ei ole seni ajani uuritud, kas ja kuidas käsitletakse ohutuse teemat I ja II kooliaste õpikutes, töövihikutes ja tööraamatutes. Uurimus on tehtud näiteks „Väärtuskasvatus kui läbiv teema ja selle arvestamine õpikute koostamisel“ (Jürimäe, 2010). Käesolev töö on **aktuaalne**, sest PÄA tellitud Laste riskiteadlikkuse uuringud aastatel 2011-2013 6-14 aastaste seas näitavad, et laste erinevate ohuolukordade äratundmine ning 10-14 aastaste teadlikkus ohuolukordade ennetamisest on pigem madal. Uuring keskendus tuleohule kodus, veeohule suvel ja talvel ning plahvatusohule. Näiteks 10-14 aastastest (vastajaid 268) pidasid 56% vastanutest tuleohu ennetamisel kodus suurimaks ohuks “ei mängi tikkudega, tikud tuleb ära peita“ 56%. (Päästeamet, 2013). Tuginedes Päästeameti Strateegiale 2015-2025 on PÄA üheks eesmärgiks ennetustöö rõhuasetus lastele ja noortele. Samuti suurendada partnerite võrgustikku ja tõhustada koostööd teadus- ja haridusasutustega. (Päästeamet, 2014)

Aktuaalsust rõhutab ka Siseministeriumi dokumendis “Valitsemisala arengukava 2014-2017“ (edaspidi VAAK), kus tuuakse esile, et ennetustöö koolitamise teenuse olulisemaks tegevuseks on luua aastaks 2015 koolitusprogramm üldhariduskoolide haridustöötajatele. Töötada välja üldhariduskoolides ohutuse, kui läbiva teema käsitlemiseks õppematerjalid, et koolid saaksid hakata ise läbi viima aastaks 2016 ohutusalaseid koolitusi. (Siseministerium, 2013) Käesolev lõputöö on heaks sisendiks Päästeameti poolse üldhariduskoolide läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemise tõhustamiseks/toetamiseks.

Lõputöö **uurimisprobleemiks** on küsimus, mil määral on I ja II kooliastme õpikutes, töövihikutes ja -raamatutes arvestatud riiklikes strateegiates välja toodud eesmärgid ning Põhikooli riikliku õppekava ohutuse teemasid?

Lõputöö **eesmärgiks** on selgitada välja, kuidas on käsitletud tule-, vee- ja teisi keskkonnaohete ning vajaduse korral abi otsimist I ja II kooliastme õpikutes, töövihikutes ja tööraamatutes.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised **uurimisülesanded**:

- Anda ülevaade õppematerjalide koostamisest I ja II kooliastmes ning läbiva teema käsitlemise vajadustest;
- Analüüsida kuidas on käsitletud tule- ja veeohutust ja teisi keskkonnaohete ning vajaduse korral abi otsimist I ja II kooliastme õppekavas ja pädevuste hindamisjuhendis;
- Uurimustulemuste põhjal anda ülevaade, kui palju ja milliseid ohutusalasid teemasid on õppematerjalides käsitletud.

Lõputöö andemete kogumiseks kasutab töö autor kvalitatiivset meetodit, milleks on dokumendianalüüs, mis on süstemaatiline protseduur materjalide analüüsimiseks või hindamiseks (Bowen, 2009, p. 27). Töö autor käsitleb I ja II kooliastmes viite erinevat õppeainet, milleks on eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus ja teeb seda kirjastuse Koolibri õppematerjalide põhjal. Samuti võrreldakse Põhikooli riiklikus õppekavas kirjeldatud pädevusi ja läbiva teema hindamise pädevusi õppematerjalidega.

Lõputöö koosneb kahest peatükist:

Esimene peatükk kirjeldab ülevaatenähtena ohutust kui läbivat teemat Põhikooli riiklikus õppekavas. Peatükis on avatud andmebaasidest pärinevate teadusartiklite ja teoreetilise kirjanduse analüüsi tulemusena ohutusalaselised pädevused, kus on kirjeldatud teadmised, oskused ja hoiakud, mida peaksid I ja II kooliastme lapsed omandama. Samuti on ülevaade õppematerjalide koostamise põhimõtetest I ja II kooliastmes.

Teises peatükis antakse ülevaade meetodikast ja tulemustest I ja II kooliastme ohutuse kui läbiva teema käsitlemisest õpikutes, töövihikutes ja tööraamatutes viie erineva õppeaine põhjal. Antud töös võrreldakse Põhikooli riiklikus õppekavas seatud pädevusi õppematerjalidega ning õppematerjalide vastavust Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti, kus töö autor lähtub võrdluses ohutuse teemast. Dokumendianalüüsi tulemuste põhjal on esitatud järeldused ja rakenduslikud ettepanekud edasiseks õppematerjalide täiendamiseks ohutuse kui läbiva teema seisukohalt.

1. OHUTUS KUI LÄBIV TEEMA

1.1. Õppekava ja läbiv teema

Põhikooli riiklik õppekava kehtestab riigi põhiharidusstandardi ja rakendatakse kõigis Eesti Vabariigi üldhariduskoolides, mis võimaldab õpilastel saada kvaliteetse põhihariduse. Õppekava koosneb ainevaldkondadest, mis omakorda kohustuslikest õppeainetest, valikõppeainetest ja läbivatest teemadest. Ainevaldkondade õppeained on lõimitud (seostatud) läbivate teemadega, kus selgitatakse iga õppeaine olulisemad tugipunktid millele õppematerjalide valmistamises ja õpetamisel toetutakse. Läbivate teemade lõimimine ainevaldkondadega on reguleeritud Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrusega nr 1 Põhikooli riiklikus õppekavas. Põhikooli riikliku õppekava läbivate teemade üheks oluliseks eluvaldkonnaks on ohutus, millega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kaasa aitama turvalise keskkonna kujundamisele. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014)

Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus viis läbi 2008. aastal uuringu „Teiste riikide õppekavade võrdlus Eesti riikliku õppekavaga Soome, Kanada Saskatchewan provintsi, Inglismaa, Saksamaa Thüringeni liidumaa ja Hongkongi näitel“. Uuringus selgus, et peale Eesti riikliku õppekava sisaldavad ka Inglismaa ja Soome riiklikud õppekavad läbivaid teemasid. Kanada Saskatchewan provintsi tuumõppekava sisaldab õppimise ühiskategooriaid, Saksamaa Thüringeni liidumaa õppekavas esinevad aineülesed teemad, Hongkongi riiklik õppekava sisaldab üldoskuseid. Siinkohal on oluline märkida, et ohutus kui läbiv teema esineb ainult Eesti riiklikus õppekavas, Inglismaa riiklikus õppekavas kuulub ohutus üldiste nõuete õpetamise alla. Teistes riikides ohutuse mõistet ei kasutata, ehkki võib välja tuua Soome riikliku õppekava läbiva teema, kus rõhutatakse turvalisele käitumisele erinevates tegevuskeskkondades ja situatsioonides. (Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus, 2008)

Käesolevas lõputöös kasutab töö autor Põhikooli riikliku õppekavast järgmisi ainevaldkondade õppeaineid (vt tabel 1).

Tabel 1. Uurimuse aluseks valitud ainevaldkonnad ja õppeained. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014; autori koostatud)

Ainevaldkond	Õppeaine
Keel ja kirjandus	Eesti keel
Matemaatika	Matemaatika
Loodusained	Loodusõpetus
Sotsiaalsained	Inimeseõpetus (al. 2 klass)
Sotsiaalsained	Ühiskonnaõpetus (al. 6 klass)

Ainevaldkondi on Põhikooli riiklikus õppekavas kokku kaheksa (keel ja kirjandus, võõrkeeled, matemaatika, loodusained, sotsiaalsained, kunstained, tehnoloogia ja kehaline kasvatus), millest töö autor valis pooled. Töö autor ei valinud oma uurimuse aluseks ainevaldkondade õppeaineid, mis olid seotud võõrkeelte, kunstainete, tehnoloogia ja kehalise kasvatusesega. Sooviti lähtuda eesti keelsest õppematerjalidest ning teised ainevaldkonnad tuginevad pigem õpetaja poolse loomingulisele lähenemisele.

Ainevaldkonna „Keel ja kirjandus“ õppeaineteks on eesti/vene keel ja kirjandus, kus töö autor valis emakeelena õppeaine eesti keel. Keele ja kirjanduse ainevaldkond suunab ohutuses kui läbivas teemas õpilast ühiskonna aktiivseks ja vastutustundlikuks liikmeks ning õpetab väärtustama turvalisust. Õppeaines tuginetakse väljundite saavutamisel põhiliselt tekstide analüüsimisele nii suulises kui kirjalikus vormis. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014)

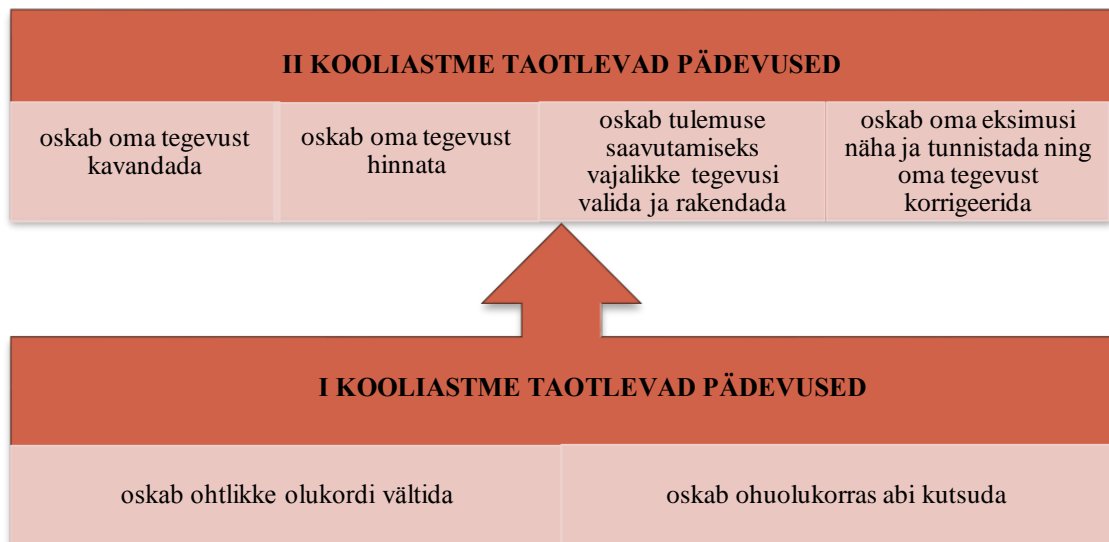
Põhikooli riikliku õppekava ainevaldkond „Matemaatika“ sisaldab samanimelist õppeainet. Läbiva teemade rakendamise võimalusi ohutuse teemal, saab matemaatikaõpetuses lahendada ohutusandmeid sisaldavaid ülesandeid, tekstülesandeid ja graafikuid. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014)

Ainevaldkonna „Loodusained“ õppeaineteks on loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika ja keemia. Töö autor valis antud õppeainetest loodusõpetuse, sest seda käsitletakse ainukesena I ja II kooliastmes, teised õppeained algavad alates III kooliastmest. Loodusainete valdkonnas käsitletakse ohutust läbiva teemana, kus õpilane arendab läbi teoreetilise aluse ja praktiliste tööde kaudu oskust rakendada ohutusnõudeid (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014).

Ainevaldkonna „Sotsiaalsained“ õppeaineteks on ajalugu, ühiskonnaõpetus ja inimeseõpetus. Töö autor ei valinud antud õppeainetest ajalugu, sest selle õpetamist alustatakse alates viiendast klassist ning seega pole I ja II kooliastmes läbiv, kuigi ühiskonnaõpetust alustatakse alates kuuendast klassist on see jätk inimeseõpetuse õppeainele. Sotsiaalsainete valdkonnas käsitletakse ohutust läbiva teemana, kus õpilane omandab läbi väärtuste kujundama endale turvalist keskkonda (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014).

1.2. Ohutusosalased pädevused

Põhikooli riikliku õppekavas käsitletakse pädevust, kui teadmiste, oskuste ja hoiakute kogumit, mis aitab õpilasel erinevates tegevusvaldkondades tegutseda mitmekülgset ja otstarbekalt. Pädevustes eristatakse omakorda üldpädevusi, valdkonnapädevusi ja kooliastmes taotlemaid pädevusi. Õpilastes kujundatavad üldpädevused on olulised õpilase isiksuse loomisel, mida omandatakse õppeainete kaudu. Ohutusosalase pädevuse peamisteks tugipunktideks on õpilase oskus hinnata oma võimeid ning analüüsida oma käitumist igapäevases elus (vt joonis 1). Samuti peetakse oluliseks õpilase oskust luua seoseid varemõpituga ja neid teadmisi erinevates olukordades otstarbekalt rakendada. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014)

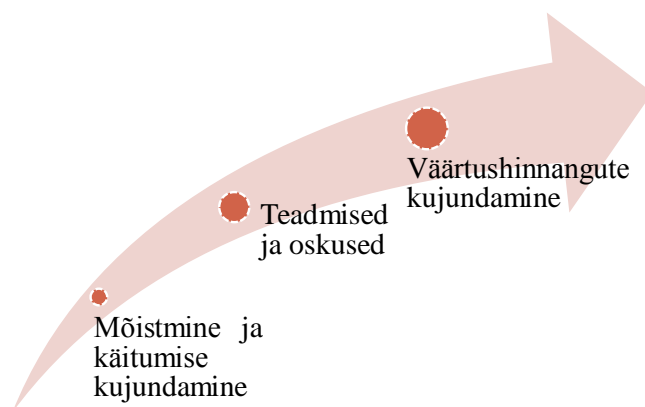
Joonis 1. I ja II kooliastme ohutusosalased pädevused õppekava põhjal (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014; autori koostatud)

Õpilast suunatakse ohutuse valdkonnas ära tundma erinevate ohuallikate liike, olema teadlik ohtlike olukordade olemusest ning nende võimalikest tekkemehhanismidest, tagades sellega õpilase oskust vältida ohuolukordadesse sattumist. Oluline on kujundada lapse käitumist ja hoiakuid selliselt, et see oleks turvaline nii kooli- kui ka kodukeskkonnas. Õpilane peab omandama teadmisi ning oskusi, et oskaks tõhusalt käituda ohu- ja kriisiolukordades. Peamine on, et õpilane teaks ja oskaks väärtustada ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014)

Ameerika Ühendriikides viis *Raleigh Fire Department* läbi uurimuse pealkirjaga „*Fire Safety Education for Young Children*“ ehk tuleohutuse õppekava lastele. Töö viidi läbi kasutades kirjanduse analüüsi ning küsimustikke, mis saadeti päästekomando pealikele ja kooli direktoritele. Uurimuse tulemusena leiti, et kasulik on luua arengule vastav tunniplaan, mis tagab tuleohutuse pädevuste õpetamist koolis. Selleks, et tuleohutuse teemat sisendada tunniplaani on oluline päästjate ja koolide tihe koostöö. Kasvavate akadeemiliste standardite tõttu on õpetajatel tunniplaan ülekoormatud, suurenenud tööpinge ning päästjate koolikülastuste arv vähenenud. Sellest on tekkinud vajadus päästjate ja õpetajate koostööl integreerida tuleohutuse teema peamistesse õppeainetesse nagu keele ained, kirjandus ja matemaatika. Tänu põhilistele tuleohutuse pädevuste õpetamisele on riskigrupi laste seas vigastuste arv vähenenud. Selle

tulemusena võib väita, et päästjad on saanud edukalt anda edasi ennetamise sõnumi. Päästjad ei saa eeldada, et koolid esitavad ise tuleohutuse teemat, vaid suhtlemine päästjate ja kooli vahel tagab efektiivse tuleohutuse programmi sisseviimise. (Tessinear, 2011)

Läbiva teema ohutuse käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk käitumisviiside kujundamisel ohu mõistmisele ja ohutule käitumisele. Läbiva teema ohutuse käsitlemisel II kooliastmes pööratakse tähelepanu teadmiste, oskuste ning väärtushinnangute kujundamisele. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014)

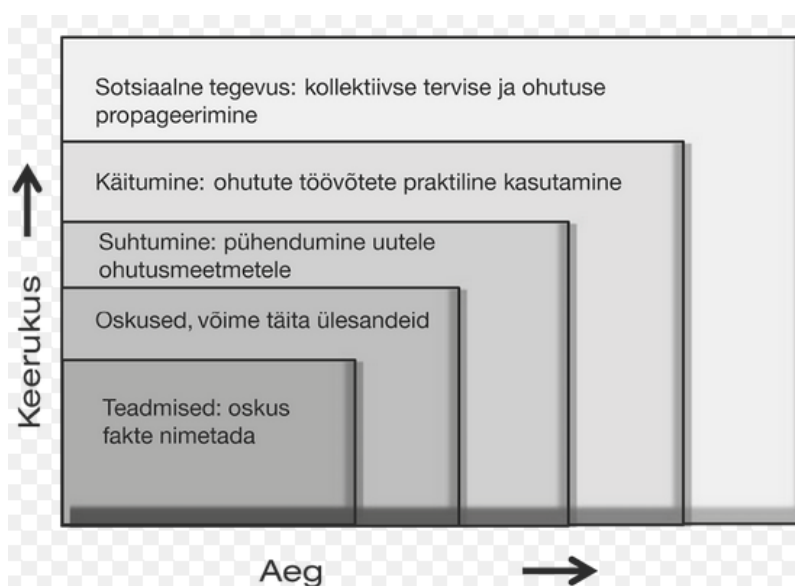

Joonis 2. Läbiva teema ohutuse käsitlemine I ja II kooliastmes (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014; autori koostatud)

Joonis 2 kirjeldab õppeväljundeid, mille I ja II kooliastmes peavad omandama ohutuse kui läbiva teema käsitlemisega. Seeläbi kujundatakse õpilastes ohutuse alateema eesmärkidena ennetamisvõimekust, teavitamisvõimekust, tegutsemisvõimekust ja koostöövõimekust. Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl on koostatud Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti, kus ohutusalaste pädevuste õpitulemuste hindamisel I kooliastmes teab õpilane nimetada näiteks tulekahju tunnuseid; tuletub paadiga sõitma minnes meelde päästevesti kandmise vajalikkust; teab, kuidas käituda tundmatu eseme leiu korral; õnnetuse korral räägib ausalt ära, mida ta ise tegi või nägi teisi tegemas. II kooliastme õpilane tunneb näiteks ohte, mis kaasnevad pürotehnilise toote või kodukeemia vale käitlemisega; teab Eesti ja üle-Euroopalist hädaabinumbrit 112; teab, kuidas kasutada tulekustutit; kutsub teisi korrale, kui nende tegevus võib põhjustada tulekahjusid ja veeõnnetusi (vt lisa 9). (Rüütel, et al., 2012)

1.3. Õppematerjalide koostamise põhimõtted

Õppematerjali loomine on tihedalt seotud looja(te) isiklikest väärtussüsteemisest, mis sõltub autori taustast muuhulgas haridusest, maailmapildist, kogemusest ja eesmärgist. Samuti kujundavad seda ainedidaktika traditsioonid, aine valdkonna kavad, riiklik õppekava ja tugimaterjalid. (Jürimäe, 2010) Õppematerjalide koostamisel (vt joonis 3) on oluline mõista õppimise protsessi - aja ja keerukuse toimimise põhimõtteid. Tähtis on arvestada asjaolu, et teadmiste andmine on kõige lihtsam ja vähem aega nõudev ning see on väga oluline järgmiste etappide omandamiseks. (Luht, 2014, lk 27)

Joonis 3. Õppimise hierarhia Hilary, et al. (2000 ref Luht, 2014, lk 28)

Tulenevalt vanusest ja arengust ei saa I ja II kooliastme õpilasi õpetada ühtse õppemeetodiga ning seega käsitletakse neid erinevalt. Ohutus kui läbiv teema I kooliastmes kasutatakse õppemeetoditest jutustusi, arutelusid, rühmatöid, demonstratsioone, rollimänge ja käitumise modelleerimist. II kooliastmes sobivad õppemeetoditest aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud, demonstratsioonid ning õppetööd saavad ainetundides täiendada noortelt noortele meetodikal põhinevad tunnivälised projektid. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014)

Õppematerjali loomisel peab autor arvestama lugejaga ehk kellele kirjutatakse, sest lugeja ei pruugi olla asjaga kursis. Seega tuleb kirjutajal arvestada lugeja taustaga, tema

eeldatud teadmistega, mida vaja täiendada, millised küsimused võivad lugejal tekkida ja mis on oluline meeldejätmiseks. (Kasik, 2007, lk 82) Samuti peavad õppijad suutma näha, et antud teema ja sellega seonduv risk kehtib ja räägib nende maailma kohta. (Kirtley, 2008, p. 4)

1974. aasta NFPA laste ja täiskasvanutega tehtud uuringu kohaselt peaks näiteks tuleohutuse teema andma edasi negatiivse asemel positiivse õpetussõnumina. Küsitluse tulemusel tuli välja mõned punktid, mida vastajad tahavad: (Kirtley, 2008, p. 10)

- õpetage, ärge targutage;
- ärge meid surnuks hirmutage, vaid pange meid tuleohutuse peale mõtlema;
- andke meile informatsiooni ja kui te ei suuda seda huvitavaks teha, siis tehke see vähemalt lühikeseks.

Õppematerjale liigitakse kasutajast lähtuvalt õpetaja ja õppija kesksusest (vt tabel 2).

Tabel 2. Õppematerjali liigitus kasutajast lähtuvalt (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2012; autori koostatud)

Õpetaja	Õppija
Käsiraamat	Õppekomplekt
Õpetaja raamat	Õpik
Ülesannete kogu	Töövihik
Tööleht	Tööraamat
Testide kogu	Arvutiprogramm
Slaidiprogramm	

Õppematerjalid on hariduse üks põhitaladest, mis tihtipeale sisaldavad õppekavaga seotud materjale. Õppekavad määravad ära teemad ja järjestuse mida õpetada ning sisaldavad palju peidetud sõnumeid, mida oskab näha ainult selle valdkonnaga kursis lugeja. Mõnel juhul on õpikutes päästevaldkonnaga seotud peidetud sõnumeid, aga tihtilugu õpetajad ei ole koolitatud neid sõnumeid lahti mõtestama või nad ei rõhuta neid piisavalt. Seega nad ei edenda kaalutletud ja kriitilise pilguga lugemist õpilaste seas. (Caravita, et al., 2008, p. 99)

Õpik peab vastama reeglina käibivale riiklikus õppekavas ettenähtud õppesisule ja andma edasi õppekavas kehtestatud pädevusi. Õpetust kavandades lähtuvad enamused õpetajad kasutatava õpiku teemakäsitlest. Love & Pimm (1996, p. 384 ref Lepik & Kaljas, 2010, lk 35) Tihtipeale pärinevad õpikutest õpetajate definiitsoonid, näited, mõistete kirjeldused ja ülesanded. Eesti, Saksa, Soome ja Vene matemaatikaõpiku võrdlevas analüüsis on välja toodud, et õpikud peaksid olema sisupoolest tihedalt seotud reaalse eluga. Õpikuid liigitakse kahe erineva funktsiooni põhjal, esimene grupp õppesisu esitamisega ja teine omandamisprotsessi juhtimisega. (Lepik & Kaljas, 2010, lk 35-36)

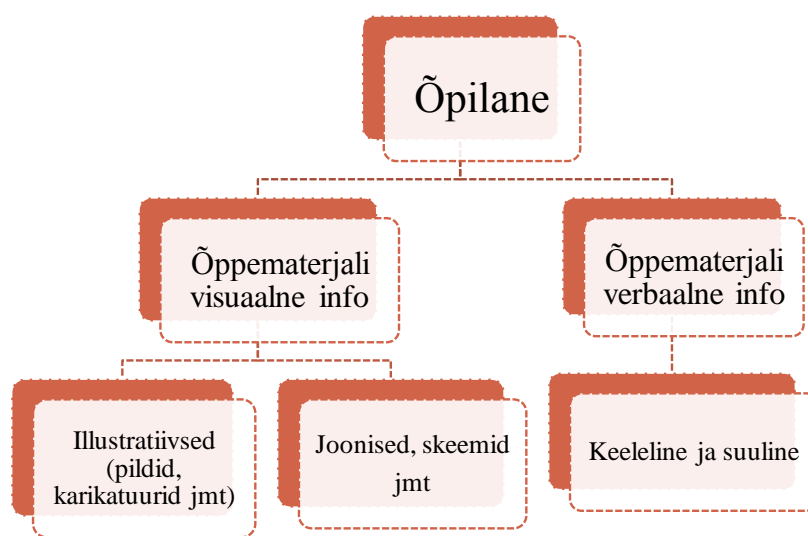
Tartu Ülikooli professor Jaan Mikk toob välja tänapäeva õpikute olulisemad eesmärgid (Mikk, 2000, pp. 17-19)

- innustab õppima;
- annab informatsiooni;
- süstematiseerib teadmisi;
- suunab ja juhendab;
- õpetab õppimisstrateegiaid;
- võimaldab õppimises enesehindamist;
- võimaldab õppimist diferentseerida;
- kujundab väärtushinnanguid.

Jaan Mikk peab peamiseks vaatenurkadeks õpiku kvaliteedi hindamisel sisu, loetavavust, ülesehitust, ülesandeid ja illustratsioone. Samuti peab õpilasel olema võimalus läbi küsimuste, probleemide ja eneseanalüüsi testide korrata üle materjale, seostada teadmisi ja arendada mõtlemisvõimet. (Mikk, 2000, pp. 20-22)

Õpilaste taju ehk tähelepanu ja mõtlemine on õppematerjalide käsitlemises erinevad, seega tuleb käsitleda verbaalse ja visuaalse info (vt joonis 4) võrdelist esitust (Kikas, 2010, lk 25). Sellepärast jaotatakse inimesi vastavalt välismaailma info hankimisele kolme rühma. Esiteks signaalisüsteemi ülekaaluga ehk kunstnikutüüpi inimesi on üle 40%, kes hangivad informatsiooni nägemise kaudu (üle 80%) ja kelle mõtlemine on üsna kujundlik. Informatsiooni mõistmisel mängib suurt rolli nägemine- vastavat

skeemi, pilti, filmi, graafikut jne. Teiseks signaalisüsteemi ülekaaluga ehk mõtlejatüüpi inimesi on 14-20% inimestest, kes hangivad informatsiooni verbaalselt ja kelle mõtlemine on abstraktne. Informatsiooni mõistmiseks piisab neil verbaalsest ja abstraktsest õppematerjalist ning toetudes loogilisele analüüsile, saavad nad materjalist hästi aru. Kolmandasse rühma kuuluvad tasakaalustatud tüüpi inimesed, keda on 40% ringis. Informatsiooni mõistavad nad mõlema eeltoodud strateegia kaudu. (Leppik, 2008, lk 157-160) Eelnevalt kirjeldatud analüüsib töö autor uurimuses õppeainete õppematerjale ehk õpikuid ja töövihikuid märksõnadest, käitumise õpetusest, ülesannetest ja piltidest lähtuvalt.

Joonis 4. Visuaalne ja verbaalse info omandamine (Kikas, 2010, lk 25-26; autori koostatud)

Illustratiivse materjali kasutamine õppeaine edastamiseks on eeliseks nendele õpilastele, kes mõistavad visuaalset informatsiooni paremini kui verbaalset (Tepp, 2012, lk 65). Peep Leppik kirjeldab oma raamatus P. Metzleri katset, kus selgub, et piltidel olevad detailid jäävad paremini meelde, kui neile juhitakse verbaalset tähelepanu. (Leppik, 2008, lk 248) Seega peetakse visuaalse ja verbaalse informatsiooni üksteise täiendamist kõige efektiivsemaks, kui visuaalset infot saab nimetada sõnaliselt. Kui õpilasel õppeprotsessi ajal jäävad sellised asjad selgusetuks, siis seda infot ei osata hiljem praktiliselt kasutada. (Kikas, 2010, lk 25) P. Leppiku raamatus välja toodud Elizabeth F. Lofuse jt (1978) läbi viidud eksperimendis selgus, et verbaalset salvestatud informatsiooni võivad hiljem inimesed taastada kui nähtu. Seega vastupidiselt võib

kujundlik informatsioon minna üle mõisteliseks, mis püsib mälus kauem. (Leppik, 2008, lk 248) „Teisalt väidetakse, et arusaamine võib sõltuda just õigesti visualiseeritud detailidest. Samaväärselt sõltub sellest ka võimalik vääritimõistmine“ Yucheng (2010 ref Kuura, 2011, lk 9) Sellepärast on nägemise osa õppeprotsessis ohtlik alahinnata, sest kujundlik vääritimõistmine võib mällu salvestuda pikaajaliselt (Leppik, 2008, lk 248).

PäA tellitud Laste riskiteadlikkuse uuringud aastatel 2011-2013 näitavad, et laste teadlikkus on pigem madal. Näiteks talvise veeohu olukordade äratundmine pildidel vanuse lõikes 6-14 aastased (vastajaid 501) oli kõrgeim teadmine “vesi on jää peal“ 54% vastanutest. Talvise veeohu äratundmine pildidel kümne küsimuse keskmine teadmine oli 25,8%. Laste arusaama ohutusest mõjutas uuringu käigus ka see, kas ülesanne oli visuaalselt või kirjalikult esitatud. Samuti tuleb ka arvestada, et antud uuring on lastega tehtud arvuti abil juhitava personaalintervjuuna ehk tulemust võivad mõjutada ka muuhulgas intervjuueerija oskused. Lapsed lahendasid kahte erinevat testi, kus ühel pidid tundma ohte küsimustiku vormis ja teisel piltide järgi. Kui lastel ei olnud ohu äratundmine visuaalselt ette toodud, siis teadmised langesid pea neljandiku võrra. (Päästeamet, 2013)

1.4. Päästeteenused ja päästealane ennetustegevus

Ohutusosalased pädevused on suurel määral seotud päästeteenuste ja päästealase ennetustegevusega. Päästetööde valdkond tegeleb igapäevaselt sündmustele reageerimise ja nende lahendamise (Päästeamet, 2014). Pääste ennetustöö valdkonna tegevusteks on elanike teadlikkuse tõstmine: 1) päästesündmuste tekkimise ärahoidmiseks; 2) õnnetuse korral esmasest käitumisest; 3) päästesündmuse toimumise valmistumiseks (Päästeamet, 2013). Seega on ennetustegevuse eesmärgiks inimeste teavitamine ohtlikest olukordadest, nende tekke põhjustest, kuidas ohuolukordadest hoiduda ning seeläbi kujundada ühiskonna käitumist ohutumaks ja turvalisemaks (Päästeamet, 2014). Ennetustöö valdkond tegeleb peamiselt tule- ja veeõnnetuste ennetamisega, kus ülevaatlikult käsitletakse veel ka teisi päästesündmuste tekkepõhjuseid (Päästeamet, 2013). Antud ennetustegevused on kajastatud ka Põhikooli õppekava läbiva teema § 14 lg 4 „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega, kus taotletakse muu

hulgas õpilase kujunemist käituma turvaliselt ja ohutult tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning oskama otsida vajaduse korral abi (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014). „*Kui lapsed ja noored mõistavad ohte juba varakult, on suurem tõenäosus, et nad oskavad ise ohtudest hoiduda ja neid ei tule kunagi päästma tõtata*“ (Päästeamet, 2014). Sellepärast on oluline, et ohutusosalased pädevused õppematerjalides käsitleksid kõiki päästeteenuseid. Päästeteenused, millega päästjad igapäevaselt tegelevad on kokku kuusteist, millest järgnevas tabelis (vt tabel 3) kasutab töö autor ühteteist teenust (Päästeamet, 2013). Liigituse laiendamisel lähtub autor päästeteenustest, kuna päästealases ennetustegevuses on eesmärgiks ennetada kõiki neid sündmusi, millele reageeritakse. Tabelis 3 kasutatud päästeteenused on jaotatud teemade lõikes.

Tabel 3. Uurimuse aluseks valitud päästeteenuste jaotumine teemade lõikes (Päästeamet, 2013; autori koostatud)

Tuleõnnetus	Veeõnnetus	Keemiaõnnetus	Linnu- ja loomapääste	Loodusõnnetus
Metsatulekahjude kustutustööd	Veepäästetööd	Keemiapäästetööd	Loomapäästetööd	Varingupäästetööd
Põlevvedelike kustutustööd		Naftareostustõrje tööd		Veetranspordi tööd
Tulekustutustööd		Saasteärastustööd		

Päästeteenustes on kajastatud veel nõõripäästetööd, kõrgustest päästetööd, logistika sündmuskoha teenindus, logistika transport, päästetööde baas ja päästetööde juhtimine, mida töö autor oma analüüsis ei käsitlenud.

2. EMPIIRILINE UURIMUS

2.1. Metoodika ja valim

Lõputöö andemete kogumiseks kasutas töö autor kvalitatiivse meetodina dokumendianalüüsi, mis on süstemaatiline protseduur materjalide analüüsimiseks või hindamiseks (Bowen, 2009, p. 27). Töö autor käsitles I ja II kooliastme viite erinevat õppeainet, milleks olid eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus (vt tabel 1), lähtus õppija õppematerjalidest (vt tabel 2) ja tegi seda kirjastuse Koolibri õppematerjalide põhjal. Antud kirjastuse valis töö autor, sest kirjastusel Koolibril on olemas I ja II kooliastme õppematerjalid autori poolt valitud õppeainetes. Samuti teeb Päästeamet koostööd kirjastusega Koolibri.

Õppematerjalide analüüsimiseks koostati teooria põhjal kaks koodipuud (vt lisa 1). Esimene neist õppefunktsioonist lähtuvalt – õppeainete õppematerjale ehk õpikuid, töövihikuid ja tööraamatuid on analüüsitud - märksõnadest, käitumise õpetusest, ülesannetest ja piltidest lähtuvalt, kus aluseks võeti peatükk 1.3. „Õppematerjalide koostamise põhimõtted“ kirjeldatust, et selgitada välja kas ja mis metoodikat on ohutuse teemana käsitletud. Teine koodipuu koostati valdkonnast lähtuvalt – päästeteenustest ja teistest ohutusega seotud valdkondadest. Uurimuse arvutuslike tulemuste analüüsis peab arvesse võtma, et üks vaste võib sisaldada mitut koodi, näiteks kui ülesanne sisaldas nii pilti kui ka kirjalikku teksti. Dokumendianalüüs viidi läbi NVivo programmiga, mida kasutatakse andmete struktureerimiseks ja kvalitatiivseks analüüsiks. Antud töös võrreldi Põhikooli riiklikus õppekavas seatud pädevusi õppematerjalidega, mis sisaldavad õpikut, töövihikut ja tööraamatut. Lisaks ka õppematerjalide vastavust Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti, kus töö autor lähtus võrdluses ohutuse teemast (vt lisa 9).

Õppeaineid on (vt tabel 4) jaotatud klasside ja neis käsitlevate õppematerjalidest lähtuvalt, lisaks on märgitud mitu eksemplari sisaldasid õppeained klasside lõikes.

Tabel 4. Uurimuse aluseks olnud õppematerjalid kooliastmete lõikes. (autori koostatud)

	I KOOLIASTE		
I KLASS	II KLASS	III KLASS	
1. Eesti keel (2 TV, 2 Õ)	1. Eesti keel (2 TV, 2 Õ)	1. Eesti keel (2 TV, 2 Õ)	
2. Matemaatika (2 TR)	2. Matemaatika (2 TR)	2. Matemaatika (2 TV, 1 Õ)	
3. Loodusõpetus (2 TR)	3. Loodusõpetus (2 TR)	3. Loodusõpetus (2 TV, 2 Õ)	
	4. Inimeseõpetus (1 TR)	4. Inimeseõpetus (1 TV, 1 Õ)	
	II KOOLIASTE		
IV KLASS	V KLASS	VI KLASS	
1. Eesti keel (2 TV, 1 Õ)	1. Eesti keel (2 TV, 1 Õ)	1. Eesti keel (2 TV, 1 Õ)	
2. Matemaatika (2 TV, 2 Õ)	2. Matemaatika (1 TV, 2 Õ)	2. Matemaatika (1 TV, 2 Õ)	
3. Loodusõpetus (2 TV, 2 Õ)	3. Loodusõpetus (2 TV, 2 Õ)	3. Loodusõpetus (2 TV, 2 Õ)	
	4. Inimeseõpetus (1 TV, 1 Õ)	4. Inimeseõpetus (1 TV, 1 Õ)	
		5. Ühiskonnaõpetus (1 TV, 1 Õ)	

* Õ – õpik, TV – töövihik, TR – tööraamat

2.2. Tulemused

Kokku töötas autor läbi 70 õppematerjali, millest 56 sisaldas ohutuslaseid koode ehk lõppvalimisse kuulus 80% allikatest (vt tabel 5).

Tabel 5. Uurimuse aluseks olnud õppematerjalide summa (autori koostatud)

Õppeaine	Kokku õppematerjale	Kasutatud õppematerjalid	I kooliaste kasutatud õppematerjalid	II kooliaste kasutatud õppematerjalid
Eesti keel	24	24	12	12
Matemaatika	17	10	7	3
Loodusõpetus	20	15	7	8
Inimeseõpetus	7	6	3	3
Ühiskonnaõpetus	2	1	0	1
Kokku	70	56	29	27

Kõige rohkemates allikates kokku 49 kodeeriti ohutuslaseid ülesandeid, kõige rohkem refereeringuid/koode oli märksõnades 312. Kõige vähem on õppematerjalides kajastatud ohutuslaseid õpetusi 23 allikas ja kokku 98 refereeringut (vt tabel 6).

Tabel 6. Õppefunktsioonide kokkuvõtlik tabel (autori koostatud)

Funktsioon	Allikad	Refereeringud
Käitumise õpetus	23	98
Ülesanne	49	223
Märksõna	40	312
Pilt	30	105

- **Õppefunktsioonide ja ohutuse valdkondade tulemused (vt lisa 3)**

Suurima osakaalu piltidest moodustasid tuleohutusega seotud pildid kokku 140, millest kõige rohkem kajastati küünalt 49 ja küttesüsteemidega seotust 29, veeohutuse valdkonnas kokku 123 pilti, millest enim oli veekogu kajastavaid pilte 65. Vähesema osakaaluga piltidest moodustasid demineerimisega 4, evakuatsiooniga 2 ning linnu- ja loomapäästega 1.

Käitumisega oli kõige rohkem seotud veeohutus kokku 35, millest enim kajastati ujumist 14 ja veekogudega seotust 12. Tuleohutuse valdkonnas käsitleti käitumist kokku 28, millest enim tulekahju 7 ja lõket 6. Kõige vähem oli linnu- ja loomapäästet 4 ning looduskatastroofidele ei olnud ühtegi vastet.

Kõige suurema osakaalu märksõnadest moodustasid tuleohutusega seotud kokku 207, millest enim kajastati küttesüsteeme 50 ja lõket 46. Veeohutuse valdkonnas kokku 75 märksõna, millest enim oli seotud ujumisega 27. Vähesema osakaaluga märksõnadest moodustasid elektriga seotud sõnad 4, linnu- ja loomapääste, leppemärgid ning evakuatsiooniga seotud märksõnad 2.

Kõige suurema osakaalu ülesandeid moodustasid tuleohutusega seotud kokku 70, millest enim kajastati tulekahju 15 ja küünalt 14. Veeohutuse valdkonnas kokku 29 märksõna, millest enim oli ujumisega seotud ülesanded 10. Vähesema osakaaluga

ülesanded moodustasid leppemärgid kokku 2, demineerimisega seotud pildid 1 ning linnu- ja loomapäästega seotud pildid puudusid.

- **Õppeainete ja õppefunktsioonide tulemused (vt lisa 2)**

Kõige rohkem pilte kajastati loodusõpetuse õppematerjalides kokku 87 ja kõige vähem ühiskonnaõpetuses 2. Käitumise õpetust on kõige enam loodusõpetuses kokku 34, kõige vähesemal määral esindatud ühiskonnaõpetuses 1 ja matemaatikas mitte kordagi. Märksõnu on kõige rohkem eesti keeles kokku 181 ja samuti vähesel määral esindatud matemaatikas 4 ja ühiskonnaõpetuses 1. Ülesandeid on kõige enam kajastatud loodusõpetuses kokku 31, samaväärselt on need inimeseõpetuses 26, matemaatikas 25 ja eesti keeles 23 ning ühiskonnaõpetuses pole ülesandeid kordagi nimetatud.

Eesti keeles (vt tabel 8) on kõige rohkem käsitletud märksõnaga seotud teemasid kokku 181, neist I kooliastmes 84 ja II kooliastmes 97. Kõige vähem on käsitletud ülesannetega seotud teemasid kokku 23, neist I kooliastmes 9 ja II kooliastmes 14.

Matemaatikas (vt tabel 9) on kõige rohkem käsitletud piltidega teemasid kokku 38, neist I kooliastmes 34 ja II kooliastmes 4. Kordagi ei ole käsitletud käitumisega seotud teemasid.

Loodusõpetuses (vt tabel 10) on kõige rohkem käsitletud märksõnaga seotud teemasid kokku 97, neist I kooliastmes 4 ja II kooliastmes 93. Kõige vähem on käsitletud ülesannetega seotud teemasid kokku 31, neist I kooliastmes 6 ja II kooliastmes 25.

Inimeseõpetuses (vt tabel 11) on kõige rohkem käsitletud piltidega seotud teemasid kokku 41, neist I kooliastmes 25 ja II kooliastmes 16. Kõige vähem on käsitletud käitumisega seotud teemasid kokku 25, neist I kooliastmes 11 ja II kooliastmes 14.

Ühiskonnaõpetuses (vt tabel 12) on II kooliastmes kõige rohkem käsitletud piltidega seotud teemasid kokku 2. Kordagi ei ole käsitletud ülesannetega seotud teemasid.

Õppeainete võrdlused ohutuse valdkondadega:

- **Õppeaine eesti keel ja ohutuse valdkonnad (vt lisa 4)**

Kõige suurema osakaalu moodustas eesti keeles ohutuse valdkondadest tuleohutus kokku 200 (vt tabel 34). I kooliastmes 118, millest enim nimetati küttesüsteeme 38, vähesema osakaaluga kajastati tulekustuteid 1 ja kordagi ei nimetatud suitsuandureid. II kooliastmes nimetati kokku 82, millest enim kajastati lõket 22, vähesema osakaaluga küttematerjali, suitsuandurit ja tulekustutit 1 ning kordagi ei nimetatud tikke.

Veeohutuse valdkonnas kokku 66 (vt tabel 35), millest I kooliastmes kajastati 34. Enim nimetati veekogu 11, vähesema osakaaluga kajastati jääd 4 ja paati 1. II kooliastmes nimetati kokku 32, millest enim kajastati ujumist 12 ja vähesema osakaaluga ujumisvahendeid 2 ja uisutamist 1.

Ohuvaldkondadest said kõige vähem kajastust linnu- ja loomapääste kokku 2 (vt tabel 32) ja loodusõnnetused 1 (vt tabel 33).

- **Õppeaine matemaatika ja ohutuse valdkond (vt lisa 5)**

Kõige suurema osakaalu moodustas matemaatikas ohutuse valdkondadest tuleohutus kokku 45 (vt tabel 39). I kooliastmes 44, millest enim nimetati küünalt 16 ja tikke 9, vähesema osakaaluga kajastati kulupõlengut, lõket, tulekahju ja tulekustutit 1 ning kordagi ei nimetatud suitsuandurit. II kooliastmes käsitleti tuleohutuse teemast ainult lõket 1.

Veeohutuse valdkonnas kokku 14 (vt tabel 40), millest I kooliastmes kajastati 12. Enim nimetati jääd 4 ja uisutamist 3, vähesema osakaaluga nimetati ujumist, ujumisvahendeid ja paati 1. II kooliastmes nimetati kokku 2, millest paati 1 ja veekogu 1.

- **Õppeaine loodusõpetus ja ohutuse valdkonnad (vt lisa 6)**

Kõige suurema osakaalu moodustas loodusõpetuses ohutuse valdkondadest tuleohutus kokku 108 (vt tabel 49), millest I kooliastmes kajastati 9. Enim nimetati lõket 5, küünalt 3 ja küttematerjali 1 ning teisi ohuvaldkondi ei nimetatud kordagi. II kooliastmes

nimetati kokku 99, millest enim kajasti lõket 25 ja vähesema osakaaluga kulupõlengut, päästevarustust ja päästjat 1 ning kordagi ei nimetatud suitsuandurit.

Veeohutuse valdkonnas kokku 107 (vt tabel 50), millest I kooliastmes kajastati 23. Enim nimetati veekogu 7 ja jääd 6, vähesema osakaaluga paati 1. II kooliastmes nimetati kokku 84, millest enim kajastati veekogu 51 ja vähesema osakaaluga ujumisvahendeid 1 ning kordagi ei nimetatud uisutamist.

Ohutuse valdkondadest said kõige vähem kajastust linnu- ja loomapääste kokku 4 (vt tabel 47), häirekeskus 3 (vt tabel 45) ja evakuatsioon 1 (vt tabel 44).

- **Õppeaine inimeseõpetus ja ohutuse valdkonnad (vt lisa 7)**

Kõige suurema osakaalu moodustas inimeseõpetuses ohutuse valdkondadest tuleohutus kokku 47 (vt tabel 58), millest I kooliastmes kajastati 36. Enim nimetati küünalt 14 ja kordagi ei nimetatud küttematerjali ega tulekustutit. II kooliastmes nimetati kokku 11, millest enim kajastati tulekahju 5 ja vähesema osakaaluga lõket 4, päästevarustust 2 ning teisi ohutuse valdkondi ei nimetatud kordagi.

Veeohutuse valdkonnas kokku 38 (vt tabel 59), millest I kooliastmes kajastati 20. Enim nimetati ujumist 9 ja vähesema osakaaluga kajastati ujumisvahendeid 1. II kooliastmes nimetati kokku 18, millest enim kajastati ujumist 13 ja vähesema osakaaluga veekogu 3, paati 2 ning teisi ohutuse valdkondi ei nimetatud kordagi.

Ohutuse valdkondadest kajastati kõige vähem demineerimist kokku 6 (vt tabel 53), evakuatsiooni 5 (vt tabel 55) ja elekterit 4 (vt tabel 54).

- **Õppeaine ühiskonnaõpetus ja ohutuse valdkonnad (vt lisa 8)**

Ühiskonnaõpetuses kajastati ohutuse valdkondadest keemiat kokku 1 (vt tabel 63), veeohutust 1 (vt tabel 64) ning teisi ohutuse valdkondi ei nimetatud kordagi.

2.3. Järeldused ohutuslaste pädevuste käsitlemise kohta

Õppematerjalid on autori hinnangul vastavuses Põhikooli riikliku õppekava läbiva teema „Tervis ja ohutus“ taotlevate ohutuse teema pädevustega. Õppekavaga taotletakse õpilast käituma turvaliselt ja ohutult tule-, veeohu ja teistest keskkonnaohutudest, oskama otsida vajaduse korral abi, olema teadlik erinevate ohuallikate liikidest ja tekkemehhanismidest ning oskus vältida ohuolukordadesse sattumist. Õppematerjalides on saavutatavad I ja II kooliastmes seatud pädevused, kus: 1) I kooliastmes õpilane oskab ohtlike olukordi vältida ja oskab ohuolukorras abi kutsuda; II kooliastmes õpilane oskab oma tegevust kavandada ja hinnata, oskab tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oskab oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014).

Õppematerjalide vastavust Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti, kus töö autor lähtus võrdluses ohutuse teemast (vt lisa 9).

- **Demineerimise ohutuse valdkond**

I kooliaste: Õpilane omandab uuritud õppematerjalide põhjal neljast pädevusest kolm: õpilane teab, et tundmatut eset ei tohi puudutada; plahvatusohtlikust esemest peab teavitama täiskasvanut; oskab käituda tundmatu eseme leiu korral. Õppematerjalidest töö autor ei leidnud õpetusi, kuidas õpilane peab käituma ja kelle korraldustele kuuletuma pommiähvarduste korral.

II kooliaste: Õpilane omandab seitsmest pädevusest kaks täielikult, kolm puudulikult ja kaks mitte üldse. Õpilane tugineb I kooliastmes saadud õpetustele ja oskab metsast leitud tundmatut eset märgistada ning teab ise ja kirjeldab teistele kuidas tuleb käituda leides ohtliku eseme. Õpilane omandab lisaks, kuidas tuleb käituda tulekahju ajal, kui on ruumis plahvatusohtlikke esemeid näiteks gaasiballoon. Õpilane teab, et tundmatute ainete segamine võib olla ohtlik ning vastastiktoime tagajärjeks pole välistatud plahvatus. Õpilasel otsesed teadmised plahvatusohtlikest esemete välimusest puuduvad, kuid teab I kooliastmele tuginedes, milline näeb välja meremiin. II kooliastmes nimetatakse paaril korral lõhkeainet ja lennukipommi. Õpilane teab I kooliastmest

plahvatuse tagajärgedest inimesele, et raketi süütamisel võib see plahvatada ning seeläbi võivad vigastada silmi. Õpilane ei omanda teadmisi karistustest, mis kaasnevad pommiähvardusega ega oska käituda pommiähvarduse korral.

- **Elektri ohutuse valdkond**

I kooliaste: Õpilane omandab elektri ohutuse valdkonnas kaks ettenähtud pädevust. Õpilane teab elektri ohtlikkusest ja elektriseadmetega ohutult ümber käimisest, samuti on teadlik, et maha kukkunud elektrijuhtmetega ei tohi mängida ja neist tuleb eemale hoida.

II kooliaste: Õpilane omandab ühe ettenähtud pädevuse. Õpilane teab, et elektriõnnetuse korral, kui elektriliinid või -juhtmed on mahakukkunud, võib maapind olla voolu all. Samuti on teadlik, et sellises olukorras tuleb teavitada täiskasvanut. Lisaks omandab õpilane õppematerjalist teadmised, et võimalusel tuleb majas vool välja lülitada ning helistada 112 ja järgida saadud korraldusi.

- **Evakuatsiooni ohutuse valdkond**

I kooliaste: Õpilane omandab neljast pädevusest ühe täielikult, kaks puudulikult ja ühte mitte üldse. Õpilane on teadlik, kuidas evakueerutakse tulekahju korral suitsusest ruumist. Teab, et tuli tuleb “ruumi kinni panna“, kuid ei õpetata aknaid ja uksi sulgema, et takistada hapniku juurdepääsu tulekoldele. Oskab evakueeruda koolist õnnetuse olukorras koos klassiga, kuid ei käsitleta evakueerimist kodust. Õpilasele ei õpetata tuletama täiskasvanule või lapsevanemale meelde evakuatsiooniplaani vajalikkusest.

II kooliaste: Õpilane omandab ühe ettenähtud pädevuse, kus tunneb evakuatsioonimärke ja järgib neid õnnetuse korral hoonest väljumiseks.

- **Häirekeskuse ohutuse valdkond**

I kooliaste: Õpilane omandab viiest pädevusest ühe täielikult, kaks puudulikult ja kaks mitte üldse. Õpilane on teadlik, et looduses, kodus ja koolis õnnetuse või tundmatu eseme leidmise korral tuleb kutsuda täiskasvanu, või siis helistab ise hädaabinubril 112. Teab, et Eestis kasutatav hädaabinumber on 112, kuid allikates ei täpsustatud, et tegu on

ka üle-Euroopalise hädaabinumbriga 112. Oskab sõnastada olukordi, millal peab helistama hädaabinumbril 112, kuid allikates pole täpsustatud, millal ei tohi helistada hädaabinumbrile 112. Õpilasele pole allikates täpsustatud, et oluline on rääkida sündmuse asjaolud ausalt ära ning julgustada teavitama lähedasi õnnetuse olukorrast. Lisaks on õppematerjalides õpetatud, et õnnetuse korral ei tohi kõne lõpetada ennem, kui päästekorraldaja andnud selleks loa ja peab vastama kõikidele küsimustele.

II kooliaste: Õpilane omandab neljast pädevusest ühe täielikult, kolm puudulikult ja ühe mitte üldse. Teab, et ohuolukorras tundmatu eseme leiu, tulekahju või uppumisohtu sattunud inimesele tuleb helistada hädaabinumbrile 112. Õpilane on teadlik, et Eestis kasutatav hädaabinumber on 112, kuid allikates ei täpsustatud, et tegu on ka üle-Euroopalise hädaabinumbriga 112. Õpilane teab, et tundmatu eseme leidmisel, tuleb osata seda kirjeldada helistades hädaabinumbrile 112 või täiskasvanule, kuid teadmised plahvatusohtlike esemete välimusest puuduvad. Õpilasel puuduvad teadmised karistusest, mis kaasnevad hädaabinumbril valekutse tegemisega.

- **Leppemärkide ohutuse valdkond**

I kooliaste: Pädevusi pole kirjeldatud ega õppematerjalides käsitletud.

II kooliaste: Õpilane omandab ühe ettenähtud pädevuse, kus tunneb ja oskab järgida õnnetuse korral evakuatsioonimärgistusi.

- **Keemia ohutuse valdkond**

I kooliaste: Õpilane omandab ühe ettenähtud pädevuse puudulikult. Antud allikates pole õpilasele tutvustatud kodukeemia tooteid ning ei kirjeldata ravimite ohtlikkusest tervisele, kuid teab, et tundmatu aine puhul purgis või pudelis tuleb olla ettevaatlik, sest tegemist võib olla mürgise ainega. Lisaks on õppematerjalides õpetatud, et pakendil olev pealuu märk tähendab mürgiseid aineid ja ristiga märk kahjulikke aineid ning on teadlik, et ka lõhnad võivad olla mürgised.

II kooliastmes: Pädevusi pole kirjeldatud, kuid õppematerjalides õpetatakse õpilasel tundma ohumärke, mida võib leida kaupadelt. On teadlik, millised näevad välja kodukeemia tooted ning teab, et mürgised ained tuleb hoida õige sildiga pakendites. Lisaks tutvub õpilane hoiatusmärkidega, mis annavad informatsiooni ainete mürgisuse ja muude ohtlike omaduste kohta.

- **Linnu- ja loomapääste ohutuse valdkond**

I kooliaste: Õpilane omandab ühe ettenähtud pädevuse, kus teab, et oma käitumisega ei tohi kahjustada loodust. Lisaks kirjeldatakse õppematerjalides lugu õlireostustest, kus lindude suled pärast õliga kokku saamist kleepusid kokku ning seejärel surid ja lugu toonekurgedest, kes vana katlamaja korstnasse kinni jäid ning päästjad neid päästma läksid.

II kooliaste: Pädevusi pole kirjeldatud. Õppematerjalides õpetatakse õpilasel naftareostuse ohtlikkusest merelindudele, näiteks sulestikku kleepunud nafta tagajärjel ei pea see enam sooja ning linnud muutuvad lennuvõimetuks.

- **Loodusõnnetuse ohutuse valdkond**

I kooliaste: Õpilane omandab ühe etteantud pädevuse, kus oskab nimetada suurõnnetuste enamlevinud põhjuseid, kuid I kooliastme õppematerjalides ei ole käsitletud loodusõnnetustega seotuid teemasid.

II kooliaste: Õpilane omandab kolmest pädevusest ühe täielikult ja kaks mitte üldse. Teab, millised hädaolukorrad võivad Eestit ohustada ning lisaks tutvub õppematerjalides Päästeameti kodulehel tormide ja üleujutuste korral käitumist. Õpilane ei omanda pädevustes kirjeldatud teadmisi äärmusliku kuuma ja külma korral käitumisest. Õppematerjalides omandab õpilane lisaks teadmised ülemaailmsetest looduskatastroofidest.

- **Tuleohutuse valdkond**

I kooliaste: Õpilane omandab kümnest pädevusest viis täielikult, ühe puudulikult ja nelja mitte üldse. Teab tulekahjude enamlevinutest põhjustest, oskab nimetada peamisi põlevmaterjale, tulekahju tunnuseid, päästja tegevustest ja abi kutsuda tuleõnnetuse korral. Teab mis on lahtine tuli ning seda ei tohi jätta järelvalveta. Õpilane on teadlik tulekahju avastamiseadmetest suitsuandurist ja selle olemasolust kodus ning koolis, kuid pole õpetatud selle vajalikkusest ja kontrollimisest. Õpilane kasutab õppematerjalides sõna „korstnapühkija“, kuid teda ei õpetata tuletama täiskasvanule või lapsevanemale meelde korstnapühkija olulisust. Õpilasele pole õpetatud õnnetuse korral tegema koostööd täiskasvanuga, k.a päästjatega. Pädevustes on välja toodud, et tikkudega ei tohi mängida, aga I kooliastmes on matemaatikas õpilasel kokku üheksa tikkudega seotud ülesannet.

II kooliaste: Õpilane omandab üheksast pädevusest neli täielikult ja viis mitte üldse. Õpilane on teadlik peamistest tuleõnnetuste põhjustest, teab kuidas toimub põlemine ja mida on selleks protsessiks vaja, kuid teadmised jäävad puudu tulekahju arengu kiirusest. Samuti on teadlik tulekahju korral käitumiset ning olukordadest, millal on vajalik kaasata päästet. Õppematerjalides ei käsitleta suitsuanduri paigaldamise ning hooldamise ja kontrollimise tingimusi. Lisaks on õppematerjalides kirjeldatud tulekustutite tüübid ja erinevad ained kustutamiseks, kuid pädevuste saavutamiseks puudub õpetus, kuidas kasutada tulekustutit. Õppematerjalides ei õpetata teisi korrale kutsuma olukorras, kus nende tegevus võib põhjustada tulekahju.

- **Veeohutuse valdkond**

I kooliaste: Õpilane omandab kaheksast pädevusest kolm täielikult, ühe puudulikult ja nelja mitte üldse. Õpilane on teadlik veeõnnetuste enamlevinud põhjustest ja oskab nimetada vähemalt ühe ohtlikku tunnuse veekogu kohta. Teab nõrga jää ohtudest ning lisaks omandab õppematerjalides teadmised jää auku vajunud inimese päästmise võimalustest, kuid õpilasele ei ole õpetatud nõrga jää ära tundmist. Õppematerjalides ei käsitleta vetelpääste tegevust, paadiga sõites päästevesti kandmise vajalikkust ning selle meeldetuletamisest. Õpilane teab, et veekogu äärde ja ujuma tuleb minna koos

täiskasvanuga, kuid ei omanda teadmisi, et paadiga võib sõitma minna vaid koos täiskasvanuga, kandes päästevesti ja järgides ohutusreegleid.

II kooliaste: Õpilane omandab kolmetesitkümnest pädevusest viis täielikult ja kaheksat mitte. Õpilane on teadlik veeõnnetuste peamistest põhjustest, veekogude iseärasustest ja neis peituvatest ohtudest ning oskab nimetada tunnuseid, mille järgi valida ohutu supluskoht. Õpilane oskab käituda, kui näeb uppumisohtu sattunud inimest, kuid pole õpetatud teisi korrale kutsuma, kui nende tegevus võib põhjustada veeõnnetusi. Teab millised on nõrga jää ohud, kuid ei tea kuidas kasutada jäänaelu. Õppematerjalides ei ole õpetatud hindama vee sügavust, arvestades sealjuures enda ohutust, kuid teab I kooliastmest, et ujuda tuleb alati kalda poole. Õpilane ei ole teadlik vettehüpetega seotud ohtudest ja talle ei ole seletatud, miks ei tohi veekogus mängida uppumist. Samuti ei ole õppematerjalides kajastatud paadiga sõitmise ohutust, rannavalvega seotud erivärviliste lippude tähendust ega päästevestide ja sellel paiknevate abivahendite kasutamist.

Muu ohutuse tähelepanek

I kooliaste: Õpilane omandab kuuest pädevusest kolm täielikult ja kolme mitte. Teab, et ei tohi panna ennast teisi abistades ohtlikku olukorda, järgib talle õpetatud ohutusreegleid, ohuolukorras tegutseb vastavalt täiskasvanute juhtnõoidele. Õppematerjalides pole käsitletud, miks ei tohi metsa jätta klaastaarat, kuid õpilane teab, et prügi maha jätmine metsa on keelatud. Samuti pole õpetatud juhtima tähelepanu lihtsamate ohutusreeglite rikkumisele ja tegema ohuolukorras koostööd täiskasvanutega, sh politseinike ja meditsiinitöötajatega.

II kooliaste:

Õpilane omandab neljast pädevusest kolm täielikult ja ühte mitte. Õpilane teab olukordi, millal on vajalik kaasata politseid, kiirabi, päästjaid või täiskasvanut ning oskab ohuolukorras ja ohu ennetamiseks teha nendega koostööd. Samuti on teadlik ja oskab abistada lähedasi õnnetuse korral. Õppematerjalides pole käsitletud seda, kuidas käituda liikluses, kui möödub sireeni ja vilkuritega alarmsõiduk.

2.4. Ettepanekud

Käesoleva lõputöö uuringu tulemusena selgitas autor välja, kuidas käsitletakse I ja II kooliastme õppematerjalides läbiva teemana ohutust, samuti teemakäsitluse vastavust Põhikooli riiklikus õppekavas kirjeldatud pädevustele (vt joonis 1) ning Tartu ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemustele kooliastmeti (vt lisa 9). Sellele tuginedes pakub autor alljärgnevalt välja ettepanekuid edasiseks õppematerjalide täiendamiseks ohutuse kui läbiva teema võtmes.

Õppematerjalides on antud õpetajale võimalusi ohutuse teemadel rääkimiseks, kuid analüüsimist vajaks, kas õpetajal on ettevalmistus õpetussõnumi edastamiseks. Autor leidis, et õppematerjalides moodustasid suurima osakaalu tuleohutusega seotud teemadest küünlad, seda kokku 97 korral (vt tabel 21), millest õpetussõnumit kajastati ainult kahel korral. Sellisel juhul on näiteks NFPA arendanud välja ametlikud hariduslikud sõnumid seoses küünaldega (Kirtley, 2008, p. 24):

- hoia küünlad vähemalt 30 cm kõigest, mis võib põleda;
- kasuta stabiilseid ja ohutuid küünlajalgu;
- ära kunagi jäta põlevat küünalt järelvalveta ja puhu ära küünlad, kui sa lahkud toast;
- väldi küünalde kasutamist magamiseks kasutatavates ruumides;
- elektrikatkestuse korral kasuta taskulampi mitte küünalt;
- ole küünla kustutamisega ettevaatlik, et vaha ei lendaks laiali.

Tartu ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti on õppematerjalides kirjeldatud pädevustega võrreldes kajastamata I kooliastmes ja II kooliastmes alljärgnevad teemad, mida töö autor analüüsi tulemusel ei tuvastanud (Rüütel, et al., 2012):

Demineerimine - I kooliastmes: täidab pommiähvarduse korral õpetajate või vastutavate isikute korraldusi. II kooliastmes: teab plahvatuse tagajärgi inimesele; teab, millised võivad välja näha plahvatusohtlikud esemed; tunneb karistusi, mis kaasnevad pommiähvardusega; oskab käituda pommiähvarduse korral; oskab metsast leitud tundmatut eset märgistada.

Evakuatsioon - I kooliastmes: tuletab täiskasvanule või lapsevanemale meelde evakuatsiooniplaani vajalikkust; oskab evakueeruda õnnetuse olukorras kodust; sulgeb evakueerumisel aknad ning ukse, et takistada hapniku juurdepääsu tulekoldele.

Häirekeskus - I kooliastmes: teab üle-Euroopalist hädaabinumbrit 112; sõnastab olukordi, millal ei tohi helistada hädaabinumbril 112; julgeb lähedasi õnnetuse olukorrast teavitada; õnnetuse korral räägib ausalt ära, mida ta ise tegi või nägi teisi tegemas. II kooliastmes: teab üle-Euroopalist hädaabinumbrit 112; teab, et hädaabinumbril valekutse tegemisega kaasneb karistus; oskab kirjeldada leitud plahvatusohtlikke eset helistades hädaabinumbrile 112 või täiskasvanule.

Leppemärgid – I kooliastmes puudub pädevus(t)e kirjeldus.

Keemia – I kooliastmes: tunneb ära kodukeemia tooted ja ravimid. II kooliastmes puudub pädevus(t)e kirjeldus.

Linnu-/loomapääste – II kooliastmes puudub pädevus(t)e kirjeldus.

Loodusõnnetus – I kooliastmes: nimetab suurõnnetuste enamlevinud põhjuseid. II kooliastmes: teab juhiseid äärmusliku kuuma korral käitumiseks; teab juhiseid äärmusliku külma korral käitumiseks.

Tuleohutus – I kooliastmes: teab, et tikkudega ei tohi mängida; tuletab täiskasvanule või lapsevanemale meelde esmaste tulekahjust teavitamise seadmete olemasolu vajalikkust; meenutab täiskasvanule või lapsevanemale korstnapühkija kutsumise olulisust; oskab kontrollida suitsuandurit; oskab õnnetuse olukorras teha koostööd täiskasvanutega, k.a päästjatega. II kooliastmes: teab tulekahju arengu kiirust; nimetab suitsuanduri paigaldamise tingimusi; teab, kuidas ja miks suitsuandurit hooldatakse ning

kontrollitakse; teab, kuidas kasutada tulekustutit; kutsub teised korrale, kui nende tegevus võib põhjustada tulekahjusid.

Veeohutus – I kooliastmes: kirjeldab, millega tegeleb vetelpääste; oskab nõrga jää ära tunda; teab, et paadiga sõites peab kandma päästevesti; tuletab paadiga sõitma minnes meelde päästevesti kandmise vajalikkust; läheb paadiga sõitma vaid koos täiskasvanuga, kandes sealjuures alati päästevesti ning järgides ohutu sõidu reegleid. II kooliastmes: teab, miks veekogus olles ei tohi mängida uppumist; oskab paadiga sõites ohutult käituda; oskab hinnata vee sügavust enda jaoks ohtlikuks või ohutuks; teab, mida tähendavad erivärvilised lipud valvega rannas; teab ohte, mis kaasnevad vettehüpetega; oskab päästevesti õigesti selga panna ja teab sellel paiknevate vajalike abivahendite asukohta (vile); teab, kuidas kasutada jäänaelu; kutsub teised korrale, kui nende tegevus võib põhjustada veeõnnetusi.

Muu ohutuse tähelepanek – I kooliastmes: teab, miks ei tohi metsa jätta klaastaarat; juhib tähelepanu lihtsamate ohutusreeglite rikkumisele; oskab õnnetuse olukorras teha koostööd täiskasvanutega, k.a politseinike, meditsiinitöötajatega. II kooliastmes: oskab käituda, kui liikluses möödub sireeni ja vilkuritega alarmsõiduk.

Õppematerjalides käsitlemata pädevuste kohta on autoripoolsed ettepanekud antud teemasid käsitleda I ja II kooliastmes. Täiendavate ohutusalaste koolituste läbiviimisel pöörata tähelepanu õppematerjalides kajastamata õpitulemustele, näiteks kui Päästeametnikud käivad koolis, siis teavad koolitust andes pöörata suuremat tähelepanu ülaltoodud teemadele. Samuti võiks Haridusministeerium teha koostööd ja kasutada riiklikuid õppekavasid koostades või pakkuda abimaterjalina õppematerjalide autoritele Tartu ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti.

Suureks ohuks võib pidada illustratsioone, kus on esitletud väärkäitumist ja rõhku pole pööratud õigele käitumisele. Samuti ei saa olla kindel, kas õpetajad oskavad vigu märgata ja õpilaste tähelepanu sellele suunata. Visuaalse mälu õpilastel jäävad sellised käitumismallid pigem meelde ja on suurem tõenäosus, et alateadlikult peavad nähtut õigeks, mis võib omakorda kujundada nende käitumist. Tähelepanuta ei tohi jätta ka verbaalse informatsiooni õigsust ja ohutust. Näiteks lisa 10 on autori poolt välja

toodud vale õpetussõnumi näide luuletusest ja illustratsioonist. Teine näide on lisa 9 tuleohutuse valdkonna punkti alt, kus pädevustes on välja toodud, et tikkudega ei tohi mängida, kuid I kooliastmes on matemaatika õppeaines antud õpilasel kokku üheksa ülesannet tikkudest. Seega on oluline, et Päästeamet suunab õppematerjalide koostajate tähelepanu väär õpetussõnumitele õppematerjalides ning koostöös need eemaldavad.

Samuti on vaja ülesannete koostamisel nii õppematerjalide autoritel kui ka õpetajatel meeles pidada, et laps ei satuks neid täites eaturvalisse/ohtlikusse olukorda. Sellise olukorra vältimiseks toob töö autor näite 5. klassi looduõpetuse õpikust, kus harjutuse juures on õpilastele meeldetuletus: „*Hoiatus! Kõiki, eriti tundmatuid aineid kokku segada ei tohi – võib toimuda ainete vastastiktoime, millel võivad olla ohtlikud tagajärjed (plahvatus, mürgine gaas)*“ (Kaljula, et al., 2013, lk 10).

KOKKUVÕTE

Ühiskonna muutmine turvalisemaks elukeskkonnaks ja elanikkonna ohutusalase teadlikkuse suurendamise üheks prioriteediks on lapsed, kuna neile õpetatavate meetmete mõju on pikaajaliselt avalduv ja suunatud tulevikku. Seega on oluline kasvatada lastest ohutusest teadlikud ühiskonna liikmed. Muu hulgas õpetatakse lastele ohutusega seonduvaid teemasid koolis läbiva teemana, mis on kajastatud Põhikooli riiklikus õppekavas.

Põhikooli riikliku õppekavas käsitletakse läbivaid teemasid üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad valdkondi, mis on ühiskonnas aktuaalsed, aidates lastel luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Põhikooli õppekava läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse muu hulgas õpilase kujunemist käituma turvaliselt ja ohutult tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning oskama otsida vajaduse korral abi.

Antud lõputöö „Ohutus kui läbiv teema I ja II kooliastme õppematerjalide põhjal“ on uurimus, mille **eesmärgiks** oli selgitada välja, kuidas on käsitletud tule-, vee- ja teisi keskkonnaohete ning vajaduse korral abi otsimist I ja II kooliastme õpikutes, töövihikutes ja tööraamatutes. Eesmärgi saavutamiseks püstitatud uurimisülesanded said töö vältel täidetud ning aitasid saavutada eesmärki.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks püstitati kolm **uurimisülesannet**:

- Anda ülevaade õppematerjalide koostamisest I ja II kooliastmes ning läbiva teema käsitlemise vajadustest;
- Analüüsida kuidas on käsitletud tule- ja veeohutust ja teisi keskkonnaohete ning vajaduse korral abi otsimist I ja II kooliastme õppekavas ja pädevuste hindamisjuhendis;

- Uurimustulemuste põhjal anda ülevaade, kui palju ja milliseid ohutusalaseid teemasid on õppematerjalides käsitletud.

Püstitatud uurimusülesannete lahendamiseks kasutati uuringu andmete kogumiseks kvalitatiivse meetodina dokumendianalüüsi, kus kokku töötas autor läbi 70 õppematerjali, millest 56 sisaldasid ohutusalaseid koode ehk lõppvalimisse kuulus 80% allikatest. Õppematerjalide andmete analüüsiks kasutati kvalitatiivse andmeanalüüsi programmi NVivo, kuhu koostati õppematerjalide analüüsimiseks teooria põhjal kaks koodipuud.

Lõputöö peamiseks **uurimisprobleemiks** on küsimus, mil määral on I ja II kooliastme õpikutes, töövihikutes ja -raamatutes arvestatud riiklikes strateegiates välja toodud eesmärged ning Põhikooli riikliku õppekava ohutuse teemasid?

Uurimisprobleemile vastuse leidmiseks kasutati teoreetilisi allikaid ja õppematerjale ning käesoleval hetkel valdkonna olulisemaid strateegiaid ja õigusakte. Uurimuse tulemusena selgus, et I ja II kooliastme õppematerjalid vastavad Põhikooli riikliku õppekava läbivale teemale „Tervis ja ohutus“ ning Tartu Ülikooli ja Päästeameti koostöös koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti olid 50% ulatuses vastavuses õppematerjalidega. Ohutuse valdkonna teemadest on kõige vähem õppematerjalides kajastatud linnu- ja loomapääste 7 ja demineerimine 21 korda, kõige rohkem on veeohutus 262 ja tuleohutus 445 korda. Tuleohutuse valdkonna teemadest kõige vähem on saanud kajastust suitsuandur 5 ja tulekustuti 10 korda ning veeohutuse valdkonna teemadest uisutamine 12 ja ujumisvahend 14 korda.

Antud lõputöö maht ei võimaldanud uurida teooria ja uurimustulemuste põhjal kas ja kuidas on vaja õppematerjali täiendada, et ohutusalased teadmised ja oskused õppeprotsessis paremini omandada. Analüüsimist vajab küsimus, kas õpetajal on piisav ettevalmistus ohutussõnumi edastamiseks. Seetõttu teeb autor ettepaneku järgnevides lõputöodes leida vastused küsimustele: „Kas I ja II kooliastme õppematerjalides on vaja muuta ohutusalast õpet, et seda paremini omandada?“ ja analüüsima „Kas õpetajal on olemas piisav ettevalmistus läbiva teema „Tervis ja ohutus“ raames ohutussõnumi edastamiseks?“.

SUMMARY

The thesis is 87 pages altogether with the appendices. It is a study that is useful for its proposals and recommendations. The objective is to find out how much the I and II school stage study materials have information about fire, water and other dangers and safety education.

The research tasks were all completed and helped accomplish the overall objective. In order to complete the research tasks the author used document analysis as a qualitative research method to get data. The author read through 70 different study materials, 56 of them had safety codes in the text. That means that 80% of the study materials overall had safety messages encoded in them. NVivo analysis program was used to analyze the data collected and two different series of codes were formed.

The objective was accomplished by analyzing the study materials and the result was that the materials are in accordance with the national cross-curriculum theme. Also 50% of the materials are pursuant to Tartu University and Rescue Board cross-curriculum theme. Using the study results the author makes proposals and recommendations to further improve the study materials in order to better obtain fire and other safety educations.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Bowen, G., 2009. Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, Issue 2, pp. 27- 40.

Caravita, S. et al., 2008. Construction and Validation of Textbook Analysis Grids for Ecology and Environmental Education. *Science Education International*, 19(2), pp. 97-116.

*Hilyer, B., Veasey, A., Oldfield, K. & Craft-McCormick, L., 2000. *Effective Safety and Health Training*. s.l.:CRC Press.

Jürimäe, M., 2010. *Väärtuskasvatus kui läbiv teema ja selle arevstamine õpikute koostamisel*, Tallinn: Tartu Ülikool, Haridusuuringute ja õppekava arenduse keskus.

Kaljula, S., Relve, H. & Töldsepp, A., 2013. Loodusõpetus. Rmt: 2. osa, toim. *Vee kasutamine ja kaitse*. Tallinn: Kirjastus Koolibri, lk 4-91.

Kasik, R., 2007. *Sissejuhatus tekstiõpetusse*. Tartu: Tartu Ülikool.

Kikas, E., 2010. Tunnetusprotsessid ja nende arengulised iseärasused. Rmt: E. Kikas, toim. *Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes*. s.l.:Eest Vabariigi Haridusministeerium, lk 17-59.

Kirtley, E., 2008. Fire and Life Safety Education. Rmt: A. E. Cote, toim. *Fire Protection Handbook*. Quincy: National Fire Protection Association, pp. 4-24.

Kuura, A., 2011. *Illustratiivse pildi mõju põhikooli õpilaste füüsikaülesannete lahendamisele*. Magistritöö, Tartu: Tartu Ülikool.

Lepik, M. & Kaljas, T., 2010. Õpiku kontentanalüüsi lähtekohad. Rmt: *Eesti, Saksa, Soome ja Vene matemaatikaõpiku võrdlev analüüs*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 35-45.

Leppik, P., 2008. *Õpetajatöö psühholoogilisi probleeme*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

*Love, E. & Pimm, D., 1996. *International handbook of mathematics education*. Rmt: 'This is so': a text on texts. Dordrecht: Kluwer Academic Publisher, pp. 371-409.

Luht, K., 2014. *Tule- ja uppumisõnnetuste ennetus*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Mikk, J., 2000. *Textbook: Research and Writing*. 3 täiendatud trükk toim. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Mõttus, H., 2010. Ühiskonnaõpetus teises kooliastmes. Rmt: E. Kikas, toim. *Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes*. s.l.:Eesti Vabariigi haridusministeerium, lk 338-343.

Põhikooli riiklik õppekava määrus (2014) RT I, 29.08.2014, 20.

Päästeamet, 2013. *Ennetustöö hetkeolukorra analüüs*. [Võrgumaterjal]

Leitav: Päästeameti asutuse siseveebist

[Kasutatud 15. 12. 2014].

Päästeamet, 2013. *Laste riskiteadlikkuse uuring 2013*. [Võrgumaterjal]

Leitav: Päästeameti asutuse siseveebist

[Kasutatud 04. 01. 2015].

Päästeamet, 2013. *Päästetöö teenus*. [Võrgumaterjal]

Leitav: Päästeameti asutuse siseveebist

[Kasutatud 10. 03. 2015].

Päästeamet, 2014. *Ennetustöö*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://xn--psteamet-0zaa.ee/et/paasteamet/ennetust66/>

[Kasutatud 05. 04. 2015].

Päästeamet, 2014. *Ennetustöö*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://www.paasteamet.ee/et/paasteamet/ennetust66/>

[Kasutatud 13 04 2015].

Päästeamet, 2014. *Päästeameti Strateegia 2015-2025*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://www.paasteamet.ee/dotAsset/3335858a-fc39-49d7-85f3-15962dfdc124.pdf>

[Kasutatud 15. 10. 2014].

Päästeamet, 2014. *Päästetööd*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://xn--psteamet-0zaa.ee/et/paasteamet/paastetoeoed/>

[Kasutatud 04. 05. 2015].

Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, kuupäev puudub *Õppematerjalide liigid*.

[Võrgumaterjal]

Leitav: <http://www.ekk.edu.ee/vvfiles/0/Oppematerjalide%20liigid.pdf>

[Kasutatud 06. 04. 2015].

Rüütel, K., 2010. Päästeala ennetustööst üldhariduskoolides. Rmt: J. Jaani & Ü. Luisk, toim-d *Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis*. Tartu: Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus, lk 74-80.

Rüütel, K. et al., 2012. *Ohutuse alateema II kooliastme õpitulemuste hindamisvahend*.

[Võrgumaterjal]

Leitav: <http://www.curriculum.ut.ee/et/labivad-teemad/ohutus>

[Kasutatud 02. 04. 2015].

Siseministerium, 2013. *Valitsemisala arengukava 2014-2017*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.siseministerium.ee/17410/>

[Kasutatud 30. 10. 2014].

Sotsiaalministerium, 2011. *Tervelt ja ohutult*. [Võrgumaterjal]

Leitav: https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministerium_kontaktid/Valjaanded/tervelt_ohutult.pdf

[Kasutatud 13. 04. 2015].

Tartu Ülikool Haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus, 2007. *Aineülesed eesmärgid õppe- ja kasvatustöö kavandamisel, läbiviimisel ja tagasisidestamisel*.

[Võrgumaterjal]

Leitav: http://www.oppekava.ee/images/b/b2/Aine%C3%BClesed_eesmargid.pdf
[Kasutatud 12 04 2015].

Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus, 2008. *Teiste riikide õppekavade võrdlus Eesti riikliku õppekavaga*. [Võrgumaterjal]

Leitav:

http://www.curriculum.ut.ee/sites/default/files/sh/teiste_riikide_õppekavade_võrdlus.pdf

[Kasutatud 12 04 2015].

Tepp, L., 2012. *Erinevate hindamismeetodite rakendamine õpiku analüüsis*, Tartu: Tartu Ülikool.

Tessinear, W. K., 2011. *Fire Safety Education for Young Children*, Raleigh, North Carolina: Raleigh Fire Department.

Yucheng, S., 2010. *Can we feel physics concepts?*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://iopscience.iop.org/0031-9120/45/5/F02>

[Kasutatud 05. 04. 2015].

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel 1. Uurimuse aluseks valitud ainevaldkonnad ja õppeained. (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014; autori koostatud)	11
Tabel 2. Õppematerjali liigitus kasutajast lähtuvalt (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2012; autori koostatud)	16
Tabel 3. Uurimuse aluseks valitud päästeteenuste jaotumine teemade lõikes (Päästeamet, 2013; autori koostatud)	20
Tabel 4. Uurimuse aluseks olnud õppematerjalid kooliastmete lõikes. (autori koostatud)	22
Tabel 5. Uurimuse aluseks olnud õppematerjalide summa (autori koostatud)	22
Tabel 6. Õppefunktsioonide kokkuvõtlik tabel (autori koostatud)	23
Tabel 7. Õppematerjalide analüüsimiseks koostatud koodipuu (autori koostatud)	49
Tabel 8. Eesti keel ja õppefunktsioon (autori koostatud)	50
Tabel 9. Matemaatika ja õppefunktsioon (autori koostatud)	51
Tabel 10. Loodusõpetus ja õppefunktsioon (autori koostatud)	52
Tabel 11. Inimeseõpetus ja õppefunktsioon (autori koostatud)	52
Tabel 12. Ühiskonnaõpetus ja õppefunktsioon (autori koostatud)	53
Tabel 13. Õppefunktsioon ja demineerimine (autori koostatud)	53
Tabel 14. Õppefunktsioon ja elekter (autori koostatud)	53

Tabel 15. Õppefunktsioon ja evakuatsioon (autori koostatud)	53
Tabel 16. Õppefunktsioon ja häirekeskus (autori koostatud)	54
Tabel 17. Õppefunktsioon ja leppemärgid (autori koostatud)	54
Tabel 18. Õppefunktsioon ja keemia (autori koostatud)	54
Tabel 19. Õppefunktsioon ja linnu- ja loomapääste (autori koostatud).....	54
Tabel 20. Õppefunktsioon ja loodusõnnetused (autori koostatud).....	55
Tabel 21. Õppefunktsioon ja tuleohutus (autori koostatud)	55
Tabel 22. Õppefunktsioon ja veeohutus (autori koostatud).....	55
Tabel 23. Õppefunktsioon ja väär õpetussõnum (autori koostatud).....	56
Tabel 24. Õppefunktsioon ja vanasõna/kõnekäänd (autori koostatud).....	56
Tabel 25. Õppefunktsioon ja üldine ohutuse tähelepanek (autori koostatud)	56
Tabel 26. Eesti keel ja demineerimine (autori koostatud)	56
Tabel 27. Eesti keel ja elekter (autori koostatud)	57
Tabel 28. Eesti keel ja evakuatsioon (autori koostatud).....	58
Tabel 29. Eesti keel ja häirekeskus (autori koostatud).....	58
Tabel 30. Eesti keel ja leppemärgid (autori koostatud).....	59
Tabel 31. Eesti keel ja keemia (autori koostatud).....	60
Tabel 32. Eesti keel ja linnu- ja loomapääste (autori koostatud)	60
Tabel 33. Eesti keel ja loodusõnnetused (autori koostatud)	61
Tabel 34. Eesti keel ja tuleohutus (autori koostatud).....	62

Tabel 35. Eesti keel ja veeohutus (autori koostatud)	63
Tabel 36. Eesti keel ja väär õpetussõnum (autori koostatud)	64
Tabel 37. Eesti keel ja vanasõna (autori koostatud)	64
Tabel 38. Eesti keel ja üldine ohutuse tähelepanek (autori koostatud).....	65
Tabel 39. Matemaatika ja tuleohutus (autori koostatud)	66
Tabel 40. Õppeaine matemaatika ja veeohutus (autori koostatud)	67
Tabel 41. Õppeaine matemaatika ja vale õpetussõnum (autori koostatud).....	67
Tabel 42. Loodusõpetus ja demineerimine (autori koostatud).....	68
Tabel 43. Õppeaine loodusõpetus ja elekter (autori koostatud).....	68
Tabel 44. Õppeaine loodusõpetus ja evakuatsioon (autori koostatud)	69
Tabel 45. Õppeaine loodusõpetus ja häirekeskus (autori koostatud)	69
Tabel 46. Õppeaine loodusõpetus ja keemia (autori koostatud)	70
Tabel 47. Õppeaine loodusõpetus ja linnu- ja loomapääste (autori koostatud).....	70
Tabel 48. Õppeaine loodusõpetus ja loodusõnnetused (autori koostatud).....	71
Tabel 49. Õppeaine loodusõpetus ja tuleohutus (autori koostatud)	71
Tabel 50. Õppeaine loodusõpetus ja veeohutus (autori koostatud).....	72
Tabel 51. Õppeaine loodusõpetus ja väär õpetussõnum (autori koostatud).....	73
Tabel 52. Õppeaine loodusõpetus ja muu ohutussõnum (autori koostatud)	73
Tabel 53. Inimeseõpetus ja demineerimine (autori koostatud)	74
Tabel 54. Inimeseõpetus ja elekter (autori koostatud)	74

Tabel 55. Inimeseõpetus ja evakuatsioon (autori koostatud).....	74
Tabel 56. Inimeseõpetus ja häirekeskus (autori koostatud).....	75
Tabel 57. Inimeseõpetus ja keemia (autori koostatud).....	75
Tabel 58. Inimeseõpetus ja tuleohutus (autori koostatud).....	75
Tabel 59. Inimeseõpetus ja veeohutus (autori koostatud).....	76
Tabel 60. Inimeseõpetus ja vale õpetussõnum (autori koostatud).....	76
Tabel 61. Inimeseõpetus ja vanasõna (autori koostatud).....	77
Tabel 62. Inimeseõpetus ja muu ohutuse tähelepanek (autori koostatud).....	77
Tabel 63. Ühiskonnaõpetus ja keemia (autori koostatud).....	78
Tabel 64. Ühiskonnaõpetus ja veeohutus (autori koostatud).....	78
Tabel 65. Ühiskonnaõpetus ja väär õpetussõnum (autori koostatud).....	78
Tabel 66. Ohutuse valdkonnad, õppematerjalide refereeringud ja Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti (Rüütel, et al., 2012; autori koostatud).....	79
Tabel 67. Ohutuse valdkonnad koos õppematerjalidest pärinevate näidetega (autori koostatud).....	83

Joonis 1. I ja II kooliastme ohutusosalased pädevused õppekava põhjal (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014; autori koostatud)	13
Joonis 2. Läbiva teema ohutuse käsitlemine I ja II kooliastmes (Põhikooli riiklik õppekava määrus, 2014; autori koostatud)	14
Joonis 3. Õppimise hierarhia Hilyer, et al. (2000 ref Luht, 2014, lk 28).....	15
Joonis 4. Visuaalne ja verbaalse info omandamine (Kikas, 2010, lk 25-26; autori koostatud).....	18

LISAD

Lisa 1. Õppematerjalide analüüsimiseks koostatud koodipuu

Tabel 7. Õppematerjalide analüüsimiseks koostatud koodipuu (autori koostatud)

Funktsioon		Käitumise õpetus
		Ülesanne
		Pilt
		Märksõna
Demineerimine		Lõhkekeha
		Kuidas käituda
		Väljend „pahvatus“
Elekter		Ohutus
		Kuidas käituda
Evakuatsioon		Takistatud evakuatsioon
		Kuidas käituda
Häirekeskus		Hädaabinumber 112
		Kõne
Leppemärgid		Leppemärgid
Päästeteenused:		
	- Keemia	Märgid
		Reostus
		Mürgised ained
	- Linnu-/loomapääste	Pääste
		Ohud
	- Loodusõnnetus	Vulkaanid
		Maavärinad
		Üleujutus
		Torm
		Orkaan
		Väljend „looduskatastroofid“

	- Tuleohutus	Küünal
		Küttesüsteem_Pliit_Ahi_Korstnapühkija _toidukõrbemine
		Lõke_Tuli
		Põleng_Tulekahju
		Küttematerjal_Ladustamine
		Tikud_Tulemasin
		Päästja
		Päästevarustus
		Kulu-_Maastiku-_Metsapõleng
		Tulekustuti
		Suitsuandur
	- Veeohutus	Paat (Veesõiduk)
		Ujumisvahend
		Jää
		Uisutamine
		Veekogu
		Ujumine
Vale õpetussõnum		Väär õpetussõnum
Vanasõna		Vanasõna_Kõnekäänd
Muu ohutuse tähelepanek		Muu ohutuse tähelepanek

Lisa 2. Õppeainete ja õppefunktsioonide tulemused

Tabel 8. Eesti keel ja õppefunktsioon (autori koostatud)

	A : Pilt	B : Käitumise õpetus	C : Tekst märksõna	D : Ülesanne
1 klass_Aabits_Töövihik	3	0	4	1
1 klass_Aabits_Õpik	11	1	6	1
1 klass_Töövihik	4	1	5	1
1 klass_Õpik	1	0	1	0
2 klass_Iiosa_Töövihik	5	0	2	0
2 klass_Iiosa_Õpik	6	0	13	1
2 klass_Iosa_Töövihik	7	1	10	1
2 klass_Iosa_Õpik	7	1	14	2
3 klass_Iiosa_Töövihik	0	0	7	0
3 klass_Iiosa_Õpik	3	3	6	2
3 klass_Iosa_Töövihik	0	0	4	0
3 klass_Iosa_Õpik	2	0	12	0

I KOOLIASTE KOKKU	49	7	84	9
4 klass_Iosa_Töövihik	0	15	5	5
4 klass_Iosa_Töövihik	0	0	7	2
4 klass_Iosa_Õpik	7	7	32	4
5 klass_Iosa_Töövihik	0	0	10	2
5 klass_Iosa_Töövihik	0	0	5	0
5 klass_Iosa_Õpik	0	2	24	0
6 klass_Iosa_Töövihik	0	0	0	1
6 klass_Iosa_Töövihik	0	0	1	0
6 klass_Iosa_Õpik	0	1	13	0
II KOOLIASTE KOKKU	7	25	97	14
KOKKU:	56	32	181	23

Tabel 9. Matemaatika ja õppefunktsioon (autori koostatud)

	A : Pilt	B : Käitumise õpetus	C : Tekst märksõna	D : Ülesanne
1 klass_Iosa_Tööraamat	7	0	0	3
1 klass_Iosa_Tööraamat	16	0	2	9
2 klass_Iosa_Tööraamat	3	0	1	2
2 klass_Iosa_Tööraamat	5	0	1	2
3 klass_Õpik	2	0	0	3
3 klass_Iosa_Töövihik	1	0	0	2
3 klass_Iosa_Töövihik	0	0	0	2
I KOOLIASTE KOKKU	34	0	4	23
5 klass_Iosa_Õpik	1	0	0	0
6 klass_II osa_Õpik	1	0	0	0
6 klass_Iosa_Õpik	1	0	0	1
6 klass_Iosa_Õpik	1	0	0	1
II KOOLIASTE KOKKU	4	0	4	2
KOKKU	38	0	4	25

Tabel 10. Loodusõpetus ja õppefunktsioon (autori koostatud)

	A : Pilt	B : Käitumise õpetus	C : Tekst märksõna	D : Ülesanne
1 klass_Iiosa_Tööraamat	16	2	1	2
1 klass_Iosa_Tööraamat	6	3	0	0
2 klass_Iiosa_Tööraamat	2	1	0	0
3 klass_Iiosa_Töövihik	0	0	0	2
3 klass_Iiosa_Õpik	2	7	1	1
3 klass_Iosa_Õpik	0	3	2	1
I KOOLIASTE KOKKU	26	16	4	6
4 klass_Töövihik	0	0	1	1
4 klass_Iiosa_Õpik	1	0	2	0
4 klass_Iosa_Õpik	8	1	22	3
5 klass_Iiosa_Õpik	3	2	8	0
5 klass_Iosa_Tööraamat	5	3	3	0
5 klass_Iosa_Õpik	14	6	17	2
6 klass_Töövihik	1	0	0	14
6 klass_Iiosa_Õpik	17	6	22	1
6 klass_Iosa_Õpik	12	6	18	4
II KOOLIASTE KOKKU	61	21	93	25
KOKKU	87	34	97	31

Tabel 11. Inimeseõpetus ja õppefunktsioon (autori koostatud)

	A : Pilt	B : Käitumise õpetus	C : Tekst märksõna	D : Ülesanne
2 klass_Tööraamat	14	9	4	20
3 klass_Töövihik	5	0	5	1
3 klass_Õpik	6	2	3	1
I KOOLIASTE KOKKU	25	11	12	22
5 klass_Töövihik	1	0	3	1
5 klass_Õpik	13	14	11	2
6 klass_Õpik	2	0	3	1
II KOOLIASTE KOKKU	16	14	17	4
KOKKU	41	25	29	26

Tabel 12. Ühiskonnaõpetus ja õppefunktsioon (autori koostatud)

	A : Pilt	B : Käitumise õpetus	C : Tekst märksõna	D : Ülesanne
6 klass Õpik	2	1	1	0
II KOOLIASTE KOKKU	2	1	1	0

Lisa 3. Õppefunktsioonide ja ohutuse valdkondade tulemused

Tabel 13. Õppefunktsioon ja demineerimine (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda (lõhkekeha)	B : Lõhkekeha	C : väljend plahvatas	KOKKU
1 : Pilt	1	2	1	4
2 : Käitumise õpetus	3	2	2	7
3 : Tekst märksõna	0	4	5	9
4 : Ülesanne	1	0	0	1
KOKKU	5	8	8	21

Tabel 14. Õppefunktsioon ja elekter (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda	B : Ohutus	KOKKU
1 : Pilt	2	3	5
2 : Käitumise õpetus	8	1	9
3 : Tekst märksõna	0	4	4
4 : Ülesanne	1	5	6
KOKKU	11	13	24

Tabel 15. Õppefunktsioon ja evakuatsioon (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda (evakuatsioon)	B : Takistatud evakuatsioon	KOKKU
1 : Pilt	1	1	2
2 : Käitumise õpetus	10	0	10
3 : Tekst märksõna	2	0	2
4 : Ülesanne	7	0	7
KOKKU	20	1	21

Tabel 16. Õppefunktsioon ja häirekeskus (autori koostatud)

	A : Hädaabinumber 112	B : Kõne	KOKKU
1 : Pilt	5	4	9
2 : Käitumise õpetus	14	5	19
3 : Tekst märksõna	7	3	10
4 : Ülesanne	9	4	13
KOKKU	35	16	51

Tabel 17. Õppefunktsioon ja leppemärgid (autori koostatud)

	A : Leppemärgid
1 : Pilt	11
2 : Käitumise õpetus	11
3 : Tekst märksõna	2
4 : Ülesanne	2
KOKKU	26

Tabel 18. Õppefunktsioon ja keemia (autori koostatud)

	A : Märgid	B : Mürgised ained	C : Reostus	KOKKU
1 : Pilt	4	5	4	13
2 : Käitumise õpetus	3	11	7	21
3 : Tekst märksõna	1	10	3	14
4 : Ülesanne	0	4	2	6
KOKKU	8	30	16	54

Tabel 19. Õppefunktsioon ja linnu- ja loomapääste (autori koostatud)

	A : Ohud	B : Pääste	KOKKU
1 : Pilt	0	1	1
2 : Käitumise õpetus	2	2	4
3 : Tekst märksõna	2	0	2
4 : Ülesanne	0	0	0
KOKKU	4	3	7

Tabel 20. Õppefunktsioon ja loodusõnnetused (autori koostatud)

	A : Looduskatastroof väljend	B : Maavärinad	C : orkaan	D : Torm	E : Vulkaanid	F : Üleujutus	KOKKU
1 : Pilt	0	2	2	0	2	1	7
2 : Käitumise õpetus	0	0	0	0	0	0	0
3 : Tekst märksõna	2	3	3	7	7	5	27
4 : Ülesanne	0	2	0	2	0	2	6
KOKKU	2	7	5	9	9	8	40

Tabel 21. Õppefunktsioon ja tuleohutus (autori koostatud)

	A : Kulu- põleng_ maastiku_ metsa	B : Kütte- materjal_ Ladus- tamine	C : Kütte- süsteem_ Pliit_Ahi_ Korstna- pühkija_ toidu- kõrbemin e	D : Kuu- nal	E : Lõke_ Tuli	F : Põleng_ Tule- kahju	G : Pääste- varustus	H : Pääst- ja	I : Suitsu- andur	J : Tikud _ tule- masin	K : Tule- kustuti	KOK- KU
1 : Pilt	2	7	29	49	17	5	9	8	1	10	3	140
2 : Käitumise õpetus	1	0	4	2	6	7	3	1	1	0	3	28
3 : Tekst märksõna	9	24	50	32	46	18	7	10	0	9	2	207
4 : Ülesanne	5	1	5	14	9	15	2	2	3	12	2	70
KOKKU	17	32	88	97	78	45	21	21	5	31	10	445

Tabel 22. Õppefunktsioon ja veeohutus (autori koostatud)

	A : Jää	B : Paat (veesõiduk)	C : Uisutamine	D : Ujumine	E : Ujumisvahend	F : Veekogu	KOKKU
1 : Pilt	14	10	6	19	9	65	123
2 : Käitumise õpetus	5	3	1	14	0	12	35
3 : Tekst märksõna	11	4	4	27	3	26	75
4 : Ülesanne	5	4	1	10	2	7	29
KOKKU	35	21	12	70	14	110	262

Tabel 23. Õppefunktsioon ja väär õpetussõnum (autori koostatud)

	A : Väär õpetussõnum
1 : Pilt	18
2 : Käitumise õpetus	1
3 : Tekst märksõna	6
4 : Ülesanne	3
KOKKU	28

Tabel 24. Õppefunktsioon ja vanasõna/kõnekäänd (autori koostatud)

	A : Vanasõna_kõnekäänd
1 : Pilt	0
2 : Käitumise õpetus	0
3 : Tekst märksõna	12
4 : Ülesanne	3
KOKKU	15

Tabel 25. Õppefunktsioon ja üldine ohutuse tähelepanek (autori koostatud)

	A : Üldine ohutuse tähelepanek
1 : Pilt	12
2 : Käitumise õpetus	16
3 : Tekst märksõna	25
4 : Ülesanne	7
KOKKU	60

Lisa 4. Õppeaine eesti keel ja ohutuse valdkonnad

Tabel 26. Eesti keel ja demineerimine (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda (lõhkekeha)	B : Lõhkekeha	C : Väljend plahvatas	KOKKU
1 klass_Aabits_Töövihik	0	0	0	
1 klass_Aabits_Õpik	0	0	0	
1 klass_Töövihik	0	0	0	
1 klass_Õpik	0	0	0	
2 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	0	
2 klass_Ilosa_Õpik	0	1	0	

2 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	1	
2 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
3 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	
3 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	0	1	1	2
4 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	
4 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	
4 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	1	
5 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	
5 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	
5 klass_ Iosa_ Õpik	0	1	0	
6 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	
6 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	
6 klass_ Iosa_ Õpik	0	1	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	2	1	3
KOKKU	0	3	2	5

Tabel 27. Eesti keel ja elekter (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda	B : Ohutus	KOKKU
1 klass_ Aabits_ Töövihik	0	0	
1 klass_ Aabits_ Õpik	0	0	
1 klass_ Töövihik	0	0	
1 klass_ Õpik	0	0	
2 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	
2 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
2 klass_ Iosa_ Töövihik	0	2	
2 klass_ Iosa_ Õpik	0	1	
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
3 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	
3 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	
I KOOLIASTE KOKKUVÕTE	0	3	3
4 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	
4 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	
4 klass_ Iosa_ Õpik	0	1	
5 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	
5 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	
5 klass_ Iosa_ Õpik	0	1	
6 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	
6 klass_ Iosa_ Töövihik	0	1	
6 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	
II KOOLIASTE KOKKUVÕTE	0	3	3
KOKKUVÕTE	0	6	6

Tabel 28. Eesti keel ja evakuatsioon (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda (evakuatsioon)	B : Takistatud evakuatsioon	KOKKU
1 klass_Aabits_Töövihik	0	0	
1 klass_Aabits_Õpik	0	0	
1 klass_Töövihik	0	0	
1 klass_Õpik	0	0	
2 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	
2 klass_Ilosa_Õpik	0	0	
2 klass_Iosa_Töövihik	0	1	
2 klass_Iosa_Õpik	0	0	
3 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	
3 klass_Ilosa_Õpik	0	0	
3 klass_Iosa_Töövihik	0	0	
3 klass_Iosa_Õpik	0	0	
I KOOLIASTE KOKKUVÕTE	0	1	1
4 klass_Ilosa_Töövihik	11	0	
4 klass_Iosa_Töövihik	0	0	
4 klass_Iosa_Õpik	0	0	
5 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	
5 klass_Iosa_Töövihik	0	0	
5 klass_Iosa_Õpik	0	0	
6 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	
6 klass_Iosa_Töövihik	0	0	
6 klass_Iosa_Õpik	0	0	
II KOOLIASTE KOKKUVÕTE	11	0	11
KOKKU	11	1	12

Tabel 29. Eesti keel ja häirekeskus (autori koostatud)

	A : Hädaabinumber 112	B : Kõne	KOKKU
1 klass_Aabits_Töövihik	0	0	
1 klass_Aabits_Õpik	1	0	
1 klass_Töövihik	0	0	
1 klass_Õpik	0	0	
2 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	
2 klass_Ilosa_Õpik	0	0	
2 klass_Iosa_Töövihik	0	0	
2 klass_Iosa_Õpik	0	0	
3 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	
3 klass_Ilosa_Õpik	0	2	
3 klass_Iosa_Töövihik	0	1	
3 klass_Iosa_Õpik	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	1	3	4
4 klass_Ilosa_Töövihik	1	0	
4 klass_Iosa_Töövihik	2	0	

4 klass_Iosa_Õpik	1	1	
5 klass_Ilosa_Töövihik	1	0	
5 klass_Iosa_Töövihik	0	0	
5 klass_Iosa_Õpik	0	1	
6 klass_Ilosa_Töövihik	1	0	
6 klass_Iosa_Töövihik	0	0	
6 klass_Iosa_Õpik	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	6	2	8
KOKKU	7	5	12

Tabel 30. Eesti keel ja leppemärgid (autori koostatud)

	A : Leppemärgid
1 klass_Aabits_Töövihik	0
1 klass_Aabits_Õpik	0
1 klass_Töövihik	0
1 klass_Õpik	0
2 klass_Ilosa_Töövihik	0
2 klass_Ilosa_Õpik	0
2 klass_Iosa_Töövihik	0
2 klass_Iosa_Õpik	0
3 klass_Ilosa_Töövihik	0
3 klass_Ilosa_Õpik	0
3 klass_Iosa_Töövihik	0
3 klass_Iosa_Õpik	0
I KOOLIASTE KOKKU	0
4 klass_Ilosa_Töövihik	13
4 klass_Iosa_Töövihik	0
4 klass_Iosa_Õpik	0
5 klass_Ilosa_Töövihik	0
5 klass_Iosa_Töövihik	0
5 klass_Iosa_Õpik	0
6 klass_Ilosa_Töövihik	0
6 klass_Iosa_Töövihik	1
6 klass_Iosa_Õpik	0
II KOOLIASTE KOKKU	14
KOKKU	14

Tabel 31. Eesti keel ja keemia (autori koostatud)

	A : Märgid	B : Mürgised ained	C : Reostus	KOKKU
1 klass_Aabits_Töövihik	0	0	0	
1 klass_Aabits_Õpik	0	0	0	
1 klass_Töövihik	0	0	0	
1 klass_Õpik	0	0	0	
2 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	0	
2 klass_Ilosa_Õpik	0	0	0	
2 klass_Iosa_Töövihik	0	0	0	
2 klass_Iosa_Õpik	0	0	0	
3 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	0	
3 klass_Ilosa_Õpik	0	0	2	
3 klass_Iosa_Töövihik	0	0	0	
3 klass_Iosa_Õpik	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	0	0	2	2
4 klass_Ilosa_Töövihik	0	1	0	
4 klass_Iosa_Töövihik	0	0	0	
4 klass_Iosa_Õpik	0	0	0	
5 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	0	
5 klass_Iosa_Töövihik	0	0	0	
5 klass_Iosa_Õpik	0	2	0	
6 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	0	
6 klass_Iosa_Töövihik	0	0	0	
6 klass_Iosa_Õpik	0	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	3	0	3
KOKKU	0	3	2	5

Tabel 32. Eesti keel ja linnu- ja loomapääste (autori koostatud)

	A : Ohud	B : Pääste	KOKKU
1 klass_Aabits_Töövihik	0	0	
1 klass_Aabits_Õpik	0	0	
1 klass_Töövihik	0	0	
1 klass_Õpik	0	0	
2 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	
2 klass_Ilosa_Õpik	0	0	
2 klass_Iosa_Töövihik	0	0	
2 klass_Iosa_Õpik	0	0	
3 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	
3 klass_Ilosa_Õpik	1	1	
3 klass_Iosa_Töövihik	0	0	
3 klass_Iosa_Õpik	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	1	1	2
4 klass_Ilosa_Töövihik	0	0	
4 klass_Iosa_Töövihik	0	0	

4 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	
5 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	
5 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	
5 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	
6 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	
6 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	
6 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	0	0
KOKKU	1	1	2

Tabel 33. Eesti keel ja loodusõnnetused (autori koostatud)

	A : looduskatastroof väljend	B : Maavärinad	C : orkaan	D : Torm	E : Vulkaanid	F : Üleujutus	KOKKU
1 klass_ Aabits_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
1 klass_ Aabits_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
1 klass_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
1 klass_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
2 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
2 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
2 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
2 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
3 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
3 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	0	0	0	0	0	0	0
4 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
4 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
4 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
5 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
5 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
5 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	1	0	0	
6 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
6 klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
6 klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	0	0	1	0	0	1
KOKKU	0	0	0	1	0	0	1

Tabel 34. Eesti keel ja tuleohutus (autori koostatud)

	A : Kulu- põleng_ maas- tiku_ metsa- põleng	B : Kütte- materjal – ladus- tamine	C : Kütte- süsteem – Pliit_ Ahi_ Korstna- pühkija_ Toidu- kõrbe- mine	D : Küün- nal	E : Lõke- tuli	F : Põleng – Tule- kahju	G : Pääste- varus- tus	H : Pääst- ja	I : Suit- suan- dur	J : Tikud _tule- masin	K : Tule- kus- tuti	KOK- KU
1 klass_Aabits_ Töövihik	0	0	3	3	0	0	0	0	0	1	0	
1 klass_Aabits_ Õpik	0	2	5	5	2	2	0	0	0	0	0	
1 klass_Töövihik	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	
1 klass_Õpik	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	
2 klass_ Iiosa_Töövihik	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	
2 klass_ Iiosa_Õpik	0	1	5	0	5	0	0	0	0	2	0	
2 klass_ Iiosa_Töövihik	1	0	5	4	0	1	1	1	0	0	1	
2 klass_Iiosa_Õpik	6	3	6	7	0	2	1	2	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_Töövihik	0	1	1	2	3	0	0	0	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_Õpik	0	0	5	2	0	1	0	0	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_Töövihik	0	0	2	0	1	0	0	2	0	0	0	
3 klass_Iiosa_ Õpik	0	0	5	6	2	0	0	0	0	1	0	
I KOOLIASTE KOKKU	7	7	38	29	16	6	3	5	0	6	1	118
4 klass_ Iiosa_Töövihik	0	0	0	0	0	6	3	0	0	0	1	
4 klass_ Iiosa_Töövihik	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	
4 klass_Iiosa_Õpik	1	1	10	9	7	10	0	1	0	0	0	
5 klass_ Iiosa_Töövihik	0	0	0	0	4	4	0	0	0	0	0	
5 klass_ Iiosa_Töövihik	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	
5 klass_Iiosa_Õpik	1	0	5	0	5	1	0	3	0	0	0	
6 klass_ Iiosa_Töövihik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6 klass_ Iiosa_Töövihik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6 klass_Iiosa_ Õpik	0	0	0	0	2	0	0	0	1	3	0	
II KOOLIASTE KOKKU	2	1	17	9	22	21	4	4	1	0	1	82
KOKKU	9	8	55	38	38	27	7	9	1	6	2	200

Tabel 35. Eesti keel ja veeohutus (autori koostatud)

	A : Jää	B : Paat (veesõiduk)	C : Uisutamine	D : Ujumine	E : Ujumisvahend	F : Veekogu	KOKKU
1 klass_Aabits_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
1 klass_Aabits_Õpik	0	0	0	4	1	1	
1 klass_Töövihik	2	0	2	1	2	2	
1 klass_Õpik	0	0	0	0	0	0	
2 klass_Iiosa_ Töövihik	1	0	1	1	0	4	
2 klass_Iiosa_Õpik	1	0	2	1	1	2	
2 klass_Iosa_ Töövihik	0	0	0	1	1	1	
2 klass_Iosa_Õpik	0	0	0	0	0	0	
3 klass_Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
3 klass_Iiosa_Õpik	0	1	0	0	0	1	
3 klass_Iosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
3 klass_Iosa_Õpik	0	0	0	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	4	1	5	8	5	11	34
4 klass_Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
4 klass_Iosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
4 klass_Iosa_Õpik	2	3	0	3	1	5	
5 klass_Iiosa_ Töövihik	0	0	0	1	0	0	
5 klass_Iosa_ Töövihik	0	0	0	1	1	0	
5 klass_Iosa_Õpik	2	0	1	3	0	2	
6 klass_Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
6 klass_Iosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
6 klass_Iosa_Õpik	1	0	0	4	0	2	
II KOOLIASTE KOKKU	5	3	1	12	2	9	32
KOKKU	9	4	6	20	7	20	66

Tabel 36. Eesti keel ja väär õpetussõnum (autori koostatud)

	A : Väär õpetussõnum
1 klass_ Aabits_ Töövihik	2
1 klass_ Aabits_ Õpik	5
1 klass_ Töövihik	0
1 klass_ Õpik	0
2 klass_ Ilosa_ Töövihik	0
2 klass_ Ilosa_ Õpik	1
2 klass_ Iosa_ Töövihik	2
2 klass_ Iosa_ Õpik	3
3 klass_ Ilosa_ Töövihik	0
3 klass_ Ilosa_ Õpik	1
3 klass_ Iosa_ Töövihik	1
3 klass_ Iosa_ Õpik	2
I KOOLIASTE KOKKU	17
4 klass_ Ilosa_ Töövihik	0
4 klass_ Iosa_ Töövihik	0
4 klass_ Iosa_ Õpik	1
5 klass_ Ilosa_ Töövihik	0
5 klass_ Iosa_ Töövihik	0
5 klass_ Iosa_ Õpik	0
6 klass_ Ilosa_ Töövihik	0
6 klass_ Iosa_ Töövihik	0
6 klass_ Iosa_ Õpik	0
II KOOLIASTE KOKKU	1
KOKKU	18

Tabel 37. Eesti keel ja vanasõna (autori koostatud)

	A : Vanasõna_ kõnekäänd
1 klass_ Aabits_ Töövihik	0
1 klass_ Aabits_ Õpik	0
1 klass_ Töövihik	1
1 klass_ Õpik	0
2 klass_ Ilosa_ Töövihik	0
2 klass_ Ilosa_ Õpik	0
2 klass_ Iosa_ Töövihik	1
2 klass_ Iosa_ Õpik	2
3 klass_ Ilosa_ Töövihik	1
3 klass_ Ilosa_ Õpik	0
3 klass_ Iosa_ Töövihik	0
3 klass_ Iosa_ Õpik	0
I KOOLIASTE KOKKU	5
4 klass_ Ilosa_ Töövihik	2
4 klass_ Iosa_ Töövihik	3

4 klass_Iosa_Õpik	1
5 klass_Ilosa_Töövihik	3
5 klass_Iosa_Töövihik	0
5 klass_Iosa_Õpik	0
6 klass_Ilosa_Töövihik	0
6 klass_Iosa_Töövihik	0
6 klass_Iosa_Õpik	0
II KOOLIASTE KOKKU	9
KOKKU	14

Tabel 38. Eesti keel ja üldine ohutuse tähelepanek (autori koostatud)

	B : Üldine ohutuse tähelepanek
1 klass_Aabits_Töövihik	0
1 klass_Aabits_Õpik	0
1 klass_Töövihik	1
1 klass_Õpik	0
2 klass_Ilosa_Töövihik	0
2 klass_Ilosa_Õpik	3
2 klass_Iosa_Töövihik	0
2 klass_Iosa_Õpik	1
3 klass_Ilosa_Töövihik	2
3 klass_Ilosa_Õpik	0
3 klass_Iosa_Töövihik	0
3 klass_Iosa_Õpik	2
I KOOLIASTE KOKKU	9
4 klass_Ilosa_Töövihik	0
4 klass_Iosa_Töövihik	0
4 klass_Iosa_Õpik	7
5 klass_Ilosa_Töövihik	0
5 klass_Iosa_Töövihik	0
5 klass_Iosa_Õpik	2
6 klass_Ilosa_Töövihik	0
6 klass_Iosa_Töövihik	0
6 klass_Iosa_Õpik	1
II KOOLIASTE KOKKU	10
KOKKU	19

Lisa 5. Õppeaine matemaatika ja ohutuse valdkonnad

Tabel 39. Matemaatika ja tuleohutus (autori koostatud)

	A : Kulu- põleng_ maastiku – metsa	B : Kütte- materja_ Ladus- tamine	C : Kütte- süsteem – Pliit_ Ahi_ Korstna- pühkija_ Toidu- kõrbe- mine	D : Küü- nal	E : Lõke_ tuli	F : Põleng_ Tule- kahju	G : Pääste - varus- tus	H : Pääst- ja	I : Suitsu- andur	J : Tikud – Tule- masin	K : Tule- kus- tuti	KOK- KU
1klass_ Iiosa_Tööraam at	1	0	0	0	0	1	5	4	0	1	1	
1klass_ Iosa_Tööraam at	0	2	0	10	0	0	0	0	0	3	0	
2klass_ Iiosa_Tööraam at	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	
2klass_ Iosa_Tööraam at	0	0	1	5	0	0	0	0	0	2	0	
3klass_Õpik	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
3klass_ Iiosa_Töövihi k	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	
3klass_ Iosa_Töövihik	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	1	3	2	16	1	1	5	5	0	9	1	44
5klass_ Iosa_Õpik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6 klass_II osa_Õpik	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
6klass_ Iosa_Õpik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
KOKKU	1	3	2	16	2	1	5	5	0	9	1	45

Tabel 40. Õppeaine matemaatika ja veeohutus (autori koostatud)

	A : Jää	B : Paat (veesõiduk)	C : Uisutamine	D : Ujumine	E : Ujumisvahend	F : Veekogu	KOKKU
1klass_ IIosa_ Tööraamat	2	0	2	0	0	0	
1klass_ Iosa_ Tööraamat	0	1	0	0	0	2	
2klass_ IIosa_ Tööraamat	2	0	1	0	0	0	
2klass_ Iosa_ Tööraamat	0	0	0	0	0	0	
3klass_ Õpik	0	0	0	1	1	0	
3klass_ IIosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
3klass_ Iosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	4	1	3	1	1	2	12
5klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
6 klass_ II osa_ Õpik	0	0	0	0	0	1	
6klass_ Iosa_ Õpik	0	1	0	0	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	1	0	0	0	1	2
KOKKU	4	2	3	1	1	3	14

Tabel 41. Õppeaine matemaatika ja vale õpetussõnum (autori koostatud)

	A : Väär õpetussõnum
1klass_ IIosa_ Tööraamat	0
1klass_ Iosa_ Tööraamat	2
2klass_ IIosa_ Tööraamat	0
2klass_ Iosa_ Tööraamat	0
3klass_ Õpik	0
3klass_ IIosa_ Töövihik	0
3klass_ Iosa_ Töövihik	0
I KOOLIASTE KOKKU	2
5klass_ Iosa_ Õpik	0
6 klass_ II osa_ Õpik	0
6klass_ Iosa_ Õpik	0
II KOOLIASTE KOKKU	0
KOKKU	2

Töö autor ei tuvastanud ühtegi seost õppeaine matemaatika ja ohuvaldkondade vahel, milleks olid – elekter, evakuatsioon, häirekeskus, leppemärgid, keemia, linnu- ja loomapääste, loodusõnnetus, vanasõna ja muu ohutuse tähelepanek.

Lisa 6. Õppeaine loodusõpetus ja ohutuse valdkonnad

Tabel 42. Loodusõpetus ja demineerimine (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda (lõhkekeha)	B : Lõhkekeha	C : väljend plahvatas	KOKKU
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	0	
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	2	
2klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
3klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	0	0	2	2
4klass_ Töövihik	0	0	0	
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	3	
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	1	1	
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
6 klass_ Töövihik	0	0	0	
6 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
6klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	1	4	5
KOKKU	0	1	6	7

Tabel 43. Õppeaine loodusõpetus ja elekter (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda	B : Ohutus	KOKKU
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	
2klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	1	1	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	6	2	
3klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	7	3	10
4klass_ Töövihik	0	0	
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	1	
6 klass_ Töövihik	0	0	
6 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
6klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	1	1
KOKKU	7	4	11

Tabel 44. Õppeaine loodusõpetus ja evakuatsioon (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda (evakuatsioon)	B : Takistatud evakuatsioon	KOKKU	
1 klass_ Iiosa_ Tööriamat	0	0		
1 klass_ Iosa_ Tööriamat	0	0		
2klass_ Iiosa_ Tööriamat	0	0		
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0		
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0		
3klass_ Iosa_ Õpik	0	0		
I KOOLIASTE KOKKU	0	0		0
4klass_ Töövihik	0	0		
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0		
4klass_ Iosa_ Õpik	0	0		
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	0		
5klass_ Iosa_ Õpik	0	0		
6 klass_ Töövihik	0	0		
6 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0		
6klass_ Iosa_ Õpik	1	0		
II KOOLIASTE KOKKU	1	0		1
KOKKU	1	0		1

Tabel 45. Õppeaine loodusõpetus ja häirekeskus (autori koostatud)

	A : Hädaabinumber 112	B : Kõne	KOKKU	
1 klass_ Iiosa_ Tööriamat	0	0		
1 klass_ Iosa_ Tööriamat	0	0		
2klass_ Iiosa_ Tööriamat	0	0		
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0		
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0		
3klass_ Iosa_ Õpik	3	0		
I KOOLIASTE KOKKU	3	0		3
4klass_ Töövihik	0	0		
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0		
4klass_ Iosa_ Õpik	0	0		
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	0		
5klass_ Iosa_ Õpik	0	0		
6 klass_ Töövihik	0	0		
6 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0		
6klass_ Iosa_ Õpik	0	0		
II KOOLIASTE KOKKU	0	0		0
KOKKU	3	0		3

Tabel 46. Õppeaine loodusõpetus ja keemia (autori koostatud)

	A : Märgid	B : Mürgised ained	C : Reostus	KOKKU
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	0	
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	2	2	0	
2klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	1	
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	4	0	
I KOOLIASTE KOKKU	2	6	1	9
4 klass_ Töövihik	0	0	0	
4 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
4 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	
5 klass_ Iiosa_ Õpik	0	3	0	
5 klass_ Iiosa_ Õpik	0	1	1	
6 klass_ Töövihik	0	1	0	
6 klass_ Iiosa_ Õpik	0	4	9	
6klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	1	
II KOOLIASTE KOKKU	0	9	11	20
KOKKU	2	15	12	29

Tabel 47. Õppeaine loodusõpetus ja linnu- ja loomapääste (autori koostatud)

	A : Ohud	B : Pääste	KOKKU
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	
2klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
3klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	0	0	0
4klass_ Töövihik	0	0	
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
6 klass_ Töövihik	0	0	
6 klass_ Iiosa_ Õpik	2	2	
6klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	2	2	4
KOKKU	2	2	4

Tabel 48. Õppeaine loodusõpetus ja loodusõnnetused (autori koostatud)

	A : looduskatastroof väljend	B : Maavärinad	C : orkaan	D : Torm	E : Vulkaanid	F : Üleujutus	KOKKU	
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	0	0	0	0		
1 klass_ Iosa_ Tööraamat	0	0	0	0	0	0		
2klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	0	0	0	0		
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0		
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0		
3klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0		
I KOOLIASTE KOKKU	0	0	0	0	0	0		0
4klass_ Töövihik	0	0	0	0	0	0		
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0		
4klass_ Iosa_ Õpik	2	6	5	3	9	5		
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0		
5klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	0	0	1		
6 klass_ Töövihik	0	0	0	1	0	1		
6 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	2	0	0		
6klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	2	0	1		
II KOOLIASTE KOKKU	2	6	5	8	9	8		38
KOKKU	2	6	5	8	9	8		38

Tabel 49. Õppeaine loodusõpetus ja tuleohutus (autori koostatud)

	A : Kulu- põleng_ Maas- tiku_ metsa	B : Kütte- mater- jal_ ladusta- mine	C : Kütte- süsteem_ Pliit_Ahi_ Korstna- pühkija_ toidu- kõrbemin- e	D : Küü- nal	E : Lõke_ tuli	F : Põleng_ Tule- kahju	G : Pääste- varust- us	H : Pääst- ja	I : Suitsu- andur	J : Tikud_ Tule- masin	K : Tule- kustuti	KOK- KU
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	
1 klass_ Iosa_ Tööraamat	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	
2klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
3klass_ Iosa_ Õpik	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	0	1	0	3	5	0	0	0	0	0	0	
4klass_ Töövihik	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	

4klass_ Iiosa_ Õpik	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	
4klass_ Iosa_ Õpik	0	0	2	0	4	0	0	0	0	0	0	
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
5klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	4	1	1	0	0	0	1	0	
6 klass_ Töövihik	0	0	0	4	2	5	0	0	0	1	1	
6 klass_ Iiosa_ Õpik	0	12	12	0	2	0	0	1	0	0	0	
6klass_ Iosa_ Õpik	1	4	7	7	14	0	0	0	0	1	5	
II KOOLIASTE KOKKU	1	19	22	15	25	6	1	1	0	3	6	99
KOKKU	1	20	22	18	30	6	1	1	0	3	6	108

Tabel 50. Õppeaine loodusõpetus ja veeohutus (autori koostatud)

	A : Jää	B : Paat (veesõiduk)	C : Uisutamine	D : Ujumine	E : Ujumisvahend	F : Veekogu	KOKKU
1 klass_ Iiosa_ Tööraamat	6	1	2	2	1	15	
1 klass_ Iosa_ Tööraamat	0	0	0	2	1	2	
2klass_ Iiosa_ Tööraamat	0	0	0	1	0	1	
3 klass_ Iiosa_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
3 klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
3klass_ Iosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	6	1	2	5	2	7	23
4klass_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
4klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	0	0	0	
4klass_ Iosa_ Õpik	0	1	0	0	0	1	
5klass_ Iiosa_ Õpik	0	0	0	1	0	4	
5klass_ Iosa_ Õpik	8	3	0	15	1	34	
6 klass_ Töövihik	0	0	0	0	0	0	
6 klass_ Iiosa_ Õpik	0	1	0	1	0	9	
6klass_ Iosa_ Õpik	2	0	0	0	0	3	
II KOOLIASTE KOKKU	10	5	0	17	1	51	84
KOKKU	16	6	2	22	3	58	107

Tabel 51. Õppeaine loodusõpetus ja väär õpetussõnum (autori koostatud)

	A : Väär õpetussõnum
1 klass_ IIosa_ Tööraamat	2
1 klass_ Iosa_ Tööraamat	0
2klass_ IIosa_ Tööraamat	0
3 klass_ IIosa_ Töövihik	0
3 klass_ IIosa_ Õpik	0
3klass_ Iosa_ Õpik	0
I KOOLIASTE KOKKU	2
4klass_ Töövihik	0
4klass_ IIosa_ Õpik	0
4klass_ Iosa_ Õpik	0
5klass_ IIosa_ Õpik	0
5klass_ Iosa_ Õpik	0
6 klass_ Töövihik	0
6 klass_ IIosa_ Õpik	0
6klass_ Iosa_ Õpik	0
II KOOLIASTE KOKKU	0
KOKKU	2

Tabel 52. Õppeaine loodusõpetus ja muu ohutussõnum (autori koostatud)

	B : Üldine ohutuse tähelepanek
1 klass_ IIosa_ Tööraamat	5
1 klass_ Iosa_ Tööraamat	2
2klass_ IIosa_ Tööraamat	0
3 klass_ IIosa_ Töövihik	0
3 klass_ IIosa_ Õpik	0
3klass_ Iosa_ Õpik	0
I KOOLIASTE KOKKU	7
4klass_ Töövihik	0
4klass_ IIosa_ Õpik	0
4klass_ Iosa_ Õpik	0
5klass_ IIosa_ Õpik	2
5klass_ Iosa_ Õpik	1
6 klass_ Töövihik	3
6 klass_ IIosa_ Õpik	0
6klass_ Iosa_ Õpik	0
II KOOLIASTE KOKKU	6
KOKKU	13

Töö autor ei tuvastanud ühtegi seost õppeaine loodusõpetus ja ohuvaldkondade vahel, milleks olid – leppemärgid ja vanasõna.

Lisa 7. Õppeaine inimeseõpetus ja ohutuse valdkonnad

Tabel 53. Inimeseõpetus ja demineerimine (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda (lõhkekeha)	B : Lõhkekeha	C : väljend plahvatas	KOKKU
2klass_Tööraamat	2	3	0	5
3klass_Töövihik	0	0	0	
3klass_Õpik	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	2	3	0	
5klass_Töövihik	0	0	0	1
5klass_Õpik	1	0	0	
6klass_Õpik	0	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	1	0	0	
KOKKU	3	3	0	6

Tabel 54. Inimeseõpetus ja elekter (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda	B : Ohutus	KOKKU
2klass_Tööraamat	0	2	2
3klass_Töövihik	0	0	
3klass_Õpik	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	0	2	
5klass_Töövihik	0	0	2
5klass_Õpik	2	0	
6klass_Õpik	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	2	0	
KOKKU	2	2	4

Tabel 55. Inimeseõpetus ja evakuatsioon (autori koostatud)

	A : Kuidas käituda (evakuatsioon)	B : Takistatud evakuatsioon	KOKKU
2klass_Tööraamat	5	0	5
3klass_Töövihik	0	0	
3klass_Õpik	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	5	0	
5klass_Töövihik	0	0	0
5klass_Õpik	0	0	
6klass_Õpik	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	0	
KOKKU	5	0	5

Tabel 56. Inimeseõpetus ja häirekeskus (autori koostatud)

	A : Hädabinumber 112	B : Kõne	KOKKU
2klass_Tööraamat	6	1	9
3klass_Töövihik	0	0	
3klass_Õpik	2	0	
I KOOLIASTE KOKKU	8	1	
5klass_Töövihik	0	0	16
5klass_Õpik	11	4	
6klass_Õpik	0	1	
II KOOLIASTE KOKKU	11	5	
KOKKU	19	6	

Tabel 57. Inimeseõpetus ja keemia (autori koostatud)

	A : Märgid	B : Mürgised ained	C : Reostus	KOKKU
2klass_Tööraamat	0	1	0	2
3klass_Töövihik	0	1	0	
3klass_Õpik	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	0	2	0	
5klass_Töövihik	0	0	0	8
5klass_Õpik	1	7	0	
6klass_Õpik	0	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	1	7	0	
KOKKU	1	9	0	

Tabel 58. Inimeseõpetus ja tuleohutus (autori koostatud)

	A : Kulu- põleng_ Maastiku_ Metsa	B : Kütte- mater- jal_ Ladust a-mine	C : Kütte- süsteem _Pliit_ Ahi_ Korstna- pühkija_ Toidu- kõrbe- mine	D : Küt- nal	E : Lõke_ Tuli	F : Põleng _ Tule- kahju	G : Pääste - varus- tus	H : Päästja	I : Suitsu- andur	J : Tikud _Tule- masin	K : Tule- kustuti	KOK- KU
2klass_ Tööraamat	2	0	3	9	4	0	0	2	2	1	0	36
3klass_ Töövihik	1	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	
3klass_Õpik	1	0	1	0	0	1	2	2	0	0	0	
I KOOLIASTE KOKKU	4	0	4	14	4	1	2	4	2	1	0	

5klass_ Töövihik	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	
5klass_ Õpik	0	0	0	0	4	2	0	0	0	0	0	
6klass_ Õpik	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	
II KOOLIASTE KOKKU	0	0	0	0	4	5	2	0	0	0	0	11
KOKKU	4	0	4	14	8	6	4	4	2	1	0	47

Tabel 59. Inimeseõpetus ja veeohutus (autori koostatud)

	A : Jää	B : Paat (veesõiduk)	C : Uisutamine	D : Ujumine	E : Ujumisvahend	F : Veekogu	KOKKU
2klass_ Tööraamat	2	3	0	4	1	3	
3klass_ Töövihik	0	0	0	2	0	0	
3klass_ Õpik	0	0	0	3	0	2	
I KOOLIASTE KOKKU	2	3	0	9	1	5	20
5klass_ Töövihik	0	0	0	1	0	0	
5klass_ Õpik	0	2	0	2	0	2	
6klass_ Õpik	0	0	0	1	0	1	
II KOOLIASTE KOKKU	0	2	0	13	0	3	18
KOKKU	2	5	0	22	1	8	38

Tabel 60. Inimeseõpetus ja vale õpetussõnum (autori koostatud)

	A : Väär õpetussõnum
2klass_ Tööraamat	1
3klass_ Töövihik	2
3klass_ Õpik	0
I KOOLIASTE KOKKU	3
5klass_ Töövihik	0
5klass_ Õpik	0
6klass_ Õpik	0
II KOOLIASTE KOKKU	0
KOKKU	3

Tabel 61. Inimeseõpetus ja vanasõna (autori koostatud)

	A : Vanasõna_kõnekäänd
2klass_Tööraamat	1
3klass_Töövihik	0
3klass_Õpik	0
I KOOLIASTE KOKKU	1
5klass_Töövihik	0
5klass_Õpik	0
6klass_Õpik	0
II KOOLIASTE KOKKU	0
KOKKU	1

Tabel 62. Inimeseõpetus ja muu ohutuse tähelepanek (autori koostatud)

	B : Üldine ohutuse tähelepanek
2klass_Tööraamat	1
3klass_Töövihik	2
3klass_Õpik	4
I KOOLIASTE KOKKU	7
5klass_Töövihik	2
5klass_Õpik	10
6klass_Õpik	0
II KOOLIASTE KOKKU	12
KOKKU	19

Töö autor ei tuvastanud ühtegi seost õppeaine inimeseõpetus ja ohuvaldkondade vahel, milleks olid – leppemärgid, linnu- ja loomapääste ja loodusõnnetused.

Lisa 8. Õppeaine ühiskonnaõpetus ja ohutuse valdkonnad

Tabel 63. Ühiskonnaõpetus ja keemia (autori koostatud)

	A : Märgid	B : Mürgised ained	C : Reostus
6klass_ Õpik	1	0	0
II KOOLIASTE KOKKU	1	0	0

Tabel 64. Ühiskonnaõpetus ja veeohutus (autori koostatud)

	A : Jää	B : Paat (veesõiduk)	C : Uisutamine	D : Ujumine	E : Ujumisvahend	F : Veekogu
6klass_ Õpik	0	0	0	1	0	0
II KOOLIASTE KOKKU	0	0	0	1	0	0

Tabel 65. Ühiskonnaõpetus ja väär õpetussõnum (autori koostatud)

	A : Väär õpetussõnum
6klass_ Õpik	1
II KOOLIASTE KOKKU	1

Töö autor ei tuvastanud ühtegi seost õppeaine ühiskonnaõpetuse ja ohuvaldkondade vahel, milleks olid – demineerimine, elekter, evakuatsioon, häirekeskus, leppemärgid, linnu-ja loomapääste, loodusõnnetus, tuleohutus, vale õpetussõnum ja muu ohutuse tähelepanek.

Lisa 9. Ohutuse valdkonnad, õppematerjalide refereeringud ja Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti

Tabel 66. Ohutuse valdkonnad, õppematerjalide refereeringud ja Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ja Päästeameti koostööl koostatud läbiva teema „Tervis ja ohutus“ õpitulemused kooliastmeti (Rüütel, et al., 2012; autori koostatud)

OHUTUS VALDKOND	I KOOLIASTME PÄDEVUSED	REFEREE-RINGUD	II KOOLIASTME PÄDEVUSED	REFEREE-RINGUD
DEMINEERIMINE	<p>Teab, et leitud tundmatut eset ei tohi puutada.</p> <p>Teab, et plahvatusohtlikust esemest tuleb teavitada koheselt täiskasvanut.</p> <p>Teab, kuidas käituda tundmatu eseme leiu korral.</p> <p>Täidab pommiähvarduse korral õpetajate või vastutavate isikute korraldusi.</p>	9	<p>Teab plahvatuse tagajärgi inimesele.</p> <p>Tunneb ohte, mis kaasnevad pürotehnilise toote või kodukeemia vale käsitlemisega.</p> <p>Teab, millised võivad välja näha plahvatusohtlikud esemed.</p> <p>Tunneb karistusi, mis kaasnevad pommiähvardusega.</p> <p>Oskab käituda pommiähvarduse korral.</p> <p>Oskab metsast leitud tundmatut eset märgistada.</p> <p>Teab ise ja kirjeldab teistele, kuidas käituda ohtliku eseme leidmisel.</p>	9
ELEKTER	<p>Teab, et mahakukkunud elektrijuhtmetest tuleb eemale hoida.</p> <p>Teab elektri ohtlikkusest ja seda, et elektriseadmetega tuleb ümber käia ettevaatlikult.</p>	15	<p>Teab, et mahakukkunud elektriliinid ja -juhtmed on ohtlikud ning neist tuleb teavitada täiskasvanud.</p>	9

EVAKUATSIOON	<p>Teab, kuidas evakueerutakse suitsusest ruumist.</p> <p>Tuletab täiskasvanule või lapsevanemale meelde evakuatsiooniplaani vajalikkust.</p> <p>Oskab evakueeruda õnnetuse olukorras kodust ja koos klassiga ka koolist.</p> <p>Sulgeb evakueerumisel aknad ning ukse, et takistada hapniku juurdepääsu tulekoldele.</p>	6	Tunneb evakuatsioonimärgistust ja järgib seda, kui hoones on juhtunud õnnetus.	12
HÄIREKESKUS	<p>Teab Eesti ja üle-Euroopalist hädaabinumbrit 112.</p> <p>Sõnastab olukordi, millal peab ja millal ei tohi helistada hädaabinumbril 112.</p> <p>Kutsub looduses, kodus ja koolis õnnetuse, tundmatu eseme leidmisel olukorras esmalt täiskasvanu, või siis helistab ise hädaabinumbril 112, et õnnetusest teatada.</p> <p>Julgeb lähedasi õnnetuse olukorrast teavitada.</p> <p>Õnnetuse korral räägib ausalt ära, mida ta ise tegi või nägi teisi tegemas.</p>	16	<p>Teab, et hädaabinumbril valekutse tegemisega kaasneb karistus.</p> <p>Teab Eesti ja üle-Euroopalist hädaabinumbrit 112.</p> <p>Oskab helistada hädaabinumbril 112, kui näeb tulekahju, lõhkekeha ja uppumisohtu sattunud inimest.</p> <p>Oskab kirjeldada leitud plahvatusohtlikke esete helistades hädaabinumbrile 112 või täiskasvanule.</p>	24
LEPPEMÄRGID	-	0	Tunneb evakuatsioonimärgistust ja järgib seda, kui hoones on juhtunud õnnetus.	14
KEEMIA	Tunneb ära kodukeemia tooted ja ravimid, teab nende ohtlikkust tervisele.	13	-	32
LINNU-/LOOMAPÄÄSTE	Ei kahjusta oma käitumisega loodust.	2	-	4
LOODUSÕNNETUS	Nimetab suurõnnetuste enamlevinud põhjuseid.	0	<p>Teab, millised hädaolukorrad võivad Eestit ohustavad.</p> <p>Teab juhiseid äärmusliku kuuma korral käitumiseks.</p> <p>Teab juhiseid äärmusliku külma korral käitumiseks.</p>	39

<p>TULEOHUTUS</p>	<p>Nimetab tuleõnnetuste enamlevinud põhjuseid.</p> <p>Nimetab tulekahju tunnuseid.</p> <p>Teab, mis on lahtine tuli, et lahtist tuld ei tohi jätta järelevalveta ja tikkudega ei tohi mängida.</p> <p>Oskab nimetada peamisi põlevmaterjale.</p> <p>Teab, millised on tulekahju avastamisseadmed.</p> <p>Kirjeldab, millega tegeleb päästja, korstnapühkija.</p> <p>Tuletab täiskasvanule või lapsevanemale meelde esmaste tulekahjust teavitamise seadmete olemasolu vajalikkust.</p> <p>Meenutab täiskasvanule või lapsevanemale korstnapühkija kutsumise olulisust.</p> <p>Oskab kontrollida suitsuandurit.</p> <p>Oskab õnnetuse olukorras teha koostööd täiskasvanutega, k.a päästjatega.</p> <p>Meenutab täiskasvanule või lapsevanemale korstnapühkija kutsumise olulisust.</p>	<p>207</p>	<p>Nimetab enamlevinud tuleõnnetuste põhjuseid.</p> <p>Kirjeldab, kuidas toimub põlemine.</p> <p>Teab tulekahju arengu kiirust.</p> <p>Nimetab suitsuanduri paigaldamise tingimusi.</p> <p>Teab, kuidas ja miks suitsuandurit hooldatakse ning kontrollitakse.</p> <p>Teab, kuidas tulekahju korral käituda.</p> <p>Teab, kuidas kasutada tulekustutit.</p> <p>Kutsub teised korrale, kui nende tegevus võib põhjustada tulekahjusid.</p> <p>Teab olukordi, millal on vajalik kaasata päästet.</p>	<p>193</p>
<p>VEEOHUTUS</p>	<p>Nimetab veeõnnetuste enamlevinud põhjuseid.</p> <p>Kirjeldab, millega tegeleb vetelpääste.</p> <p>Teab, miks talvel ei tohi nõrgale jääle minna ja oskab nõrga jää ära tunda.</p> <p>Teab, et paadiga sõites peab kandma päästevesti.</p> <p>Oskab nimetada vähemalt ühe iseloomuliku tunnuse, mis</p>	<p>89</p>	<p>Nimetab enamlevinud veeõnnetuste põhjuseid.</p> <p>Teab veekogude iseärasusi oskab kirjeldada neis peituvaid ohte.</p> <p>Teab, miks veekogus olles ei tohi mängida uppumist.</p> <p>Oskab paadiga sõites ohutult käituda.</p> <p>Oskab hinnata vee sügavust enda jaoks ohtlikuks või ohutuks.</p>	<p>137</p>

	<p>veekogude juures ohtlikku on.</p> <p>Tuletab paadiga sõitma minnes meelde päästevesti kandmise vajalikkust.</p> <p>Läheb paadiga sõitma vaid koos täiskasvanuga, kandes sealjuures alati päästevesti ning järgides ohutu sõidu reegleid.</p> <p>Ei lähe veekogu äärde üksinda, sest see võib olla ohtlik ja kutsub endaga alati täiskasvanu kaasa</p>		<p>Nimetab tunnuseid, mille järgi valida ohutu supluskoht.</p> <p>Teab, mida tähendavad erivärvilised lipud valvega rannas.</p> <p>Teab ohte, mis kaasnevad vettühpetega.</p> <p>Teab nõrga jää ohtusid.</p> <p>Teab, kuidas käituda kui näeb uppumisohtu sattunud inimest.</p> <p>Oskab päästevesti õigesti selga panna ja teab sellel paiknevate vajalike abivahendite asukohta (vile).</p> <p>Teab, kuidas kasutada jäänaelu.</p> <p>Kutsub teised korrale, kui nende tegevus võib põhjustada veeõnnetusi.</p>	
VALE ÕPETUSSÕNUM	-	24	-	2
VANASÕNA	-	6	-	9
MUU OHUTUSE TÄHELEPANEK	<p>Teab, miks ei tohi metsa jätta klaastaarat.</p> <p>Juhib tähelepanu lihtsamate ohutusreeglite rikkumisele.</p> <p>Ei pane end teisi abistades ohtlikku olukorda.</p> <p>Järgib talle õpetatud reegleid ja norme.</p> <p>Saab aru, et ohuolukorras tuleb tegutseda vastavalt täiskasvanute juhtnõrdele.</p> <p>Oskab õnnetuse olukorras teha koostööd täiskasvanutega, k.a politseinike, meditsiinitöötajatega.</p>	23	<p>Oskab käituda, kui liikluses möödub sireeni ja vilkuritega alarmsõiduk.</p> <p>Oskab lähedasi õnnetuse olukorras abistada.</p> <p>Teab olukordi, millal on vajalik kaasata politseid ja kiirabi või täiskasvanut.</p> <p>Teeb ohuolukorras ning ohtu ennetamiseks koostööd täiskasvanu, õpetaja, sisejulgeolekutöötaja, kaasõpilastega.</p>	28
KOKKU		411		512

Lisa 10. Ohutuse valdkonnad koos õppematerjalidest pärinevate näidetega

Tabel 67. Ohutuse valdkonnad koos õppematerjalidest pärinevate näidetega (autori koostatud)

OHUTUSE VALDKOND	NÄIDE
DEMINEERIMINE	<p>I Kooliaste: <i>Kuidas käitunud, kui satud ohtlikku olukorda? Vali sobivad laused ja kirjuta (Inimeseõpetus TR 2klass):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Helistan numbrile 112!</i> - <i>Seon lähedusse põõsale märgi!</i> - <i>Lähen ettevaatlikult kaugemale!</i> - <i>Hoiatan kaaslast!</i> - <i>Teatan täiskasvanule!</i> - <i>Ei puuduta!</i> <p><i>Leia pildilt, mis võib looduses inimesele ohtlik olla? (Inimeseõpetus TR 2klass)</i></p> <p><i>Pilt: Veepuulib meremiin.</i></p> <p><i>Vastuste variant: meremiin</i></p> <p>II Kooliaste: <i>Tundmatute ainete segamine ei ole soovitatav, sest see võib olla ohtlik. (Loodusõpetus ÕP IIosa 5klass)</i></p> <p><i>Mida teha, kui on puhkenud tulekahju? (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kui ruumis on plahvatusohtlike esemeid, näiteks gaasiballoon, siis eemaldu kiiresti ning hoiata ka teisi.</i>
ELEKTER	<p>I Kooliaste: <i>Kas järgmised laused on õiged või valed? (Inimeseõpetus TR 2klass)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vooluvõrku unustatud triikraud võib põhjustada tulekahju.</i> <p><i>Täida kindlasti ohutusnõudeid! (Loodusõpetus ÕP IIosa 3klass)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ära topi metallist esemeid seinakontakti ega elektriga töötavate kodumasinat sisse. Nii võid saada elektrilöögi ja see on eluohtlik.</i> <p><i>Miks pead olema elektririistadega töötades väga ettevaatlik? (Loodusõpetus TV IIosa 3klass)</i></p> <p>II Kooliaste: <i>Ära püüa aidata seal, kus see ohustab abistaja tervist või elu. Näiteks elektrihõõnetuse korral, kui juhtmed on maas ja seega maapind voolu all või ei saa majas voolu välja lülitada. Helista 112 ja järgi saadud korraldusi. (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i></p>
EVAKUATSIOON	<p>I Kooliaste: <i>Tehke klassis katse.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Proovige, kuidas õnnestub kinnisilmi klassi uksest liikuda. Anna hinnang, kuidas katse õnnestus. (Inimeseõpetus TR 2klass)</i> <p><i>Kuidas tuleb tegutseda, kui koolis on puhkenud tulekahju? Arutlege. (Inimeseõpetus TR 2klass)</i></p> <p>II kooliaste: <i>Kuidas tulekahju korral põlevast ruumist väljuda? (Eesti keel TV IIosa 4klass)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Võimaluse korral kasuta ruumist ja hoonest väljumiseks tuttavaid teid ning järgi evakuatsioonimärke, kui need on seintele paigaldatud!</i> - <i>Põlevast ruumist väljumiseks liigu roomates või käpuli põranda lähedal, sest seal on madalam temperatuur, parem nähtavus ja puhtam õhk!</i>

HÄIREKESKUS	<p>I Kooliaste: Lugu (Eesti keel ÕP aabits 1klass): /.../ <i>Lapsed tormasid kööki. Köök on suitsu täis. „Tulekahju!“ hüüab Jaagup. „Helistage 112!“</i> <i>Ära lõpeta kõne enne, kui sulle antakse luba. (Inimeseõpetus TR 2klass)</i> <i>Kuidas helistada hädaabinumbrile? Täienda kahekõnet (Inimeseõpetus TR 2klass):</i> - 112 kuuleb. Mis juhtus? - Ütle aadress kus oled. - Kas keegi on majas? - Ütle oma telefoninumber. - Me tuleme kohe! Võid kõne lõpetada.</p> <p>II Kooliaste: <i>Eestis on kasutusel ühtne hädaabinumber 112. Kui on juhtunud mõni õnnetus, näiteks on puhkenud tulekahju. (Eesti keel ÕP 4klass)</i> <i>Hädaabinumbritele saad helistada igalt telefonilt, ka siis, kui kõnelimiit on otsas või puudub telefonikaart. (Eesti keel ÕP 4klass)</i> <i>Suurema õnnetuse korral tagab parima tulemuserahulik koostöö päästekorraldajaga. (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i></p>
LEPPEMÄRGID	<p>I Kooliaste: Puudub.</p> <p>II Kooliaste: <i>Tutvu leppemärkidega. Uurige, kas teie koolimajas on vastavad leppemärgid kasutusel. Kirjuta iga leppemärgi juurde, kus see teie koolis asub. (Eesti keel TV Iiosa 4klass)</i> <i>Leppemärgid on kokkuleppelised kujundid, mis tähistavad erinevaid vahendeid ja/või käitumisskeeme, mida õnnetuse puhul vaja võib minna, Teade märkide tähendusi, saad vajaduse korral nende järgi orienteerudes pääste end ja teisi. (Eesti keel TV Iiosa 4klass)</i> <i>Missugustes hoonetes on olemas evakuaatsioonimärgid? (Eesti keel TV Iiosa 4klass)</i></p>
KEEMIA	<p>I Kooliaste: <i>Mürgine aine pakendil on pealuu. (pilt) (Loodusõpetus TR Iosa 1klass)</i> <i>Kahjuliku, kuid mitte mürgise aine pakendil on rist. (pilt) (Loodusõpetus TR Iosa 1klass)</i> <i>Kui tahad teada saada, mis lõhn see on, ei tohi pudelit nina juurde panna! Ka lõhn võib olla mürgine ja väga kahjulik. (Loodusõpetus TR Iosa 1klass)</i> <i>Mida oled kuulnud veekogude reostamisest? (Eesti keel ÕP Iiosa 3klass)</i></p> <p>II Kooliaste: <i>Ainete mürgisuse kohta ja muude ohtlike omaduste kohta annavad infot pakendil olevad hoiatusmärgised. (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i> <i>Mida teha, kui on puhkenud tulekahju? (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i> - Väldi põlemisgaaside sissehingamist, sest need on mürgised. <i>Mürgised ained tuleb hoida õige sildiga pakendites. (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i> <i>Avamerel laiali valgunud õlireostust aitab likvideerida lennukilt puistatav absorbent. (Loodusõpetus ÕP Iiosa 6klass)</i> <i>Esmaabi: (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i> - Asjakohase õpetuse saamiseks on kõige õigem helistada mürgistusteabeliinile 16662</p>
LINNU-/ LOOMAPÄÄSTE	<p>I Kooliaste: Lugu (Eesti keel ÕP Iiosa 3klass): /.../ <i>Linnud laskusid veepinnale, kus õli nende kehade külge hakkas ja suled tuustideks ning kimpudeks kokku kleepis, nii et nähtavale tuli paljas sinetav nahk.Kogu rannajoon oli lükitud täis lindude õliseid, vettinud kehi. /.../</i> Lugu (Eesti keel TV Iosa 3klass): /.../ <i>Katlamaja enam ei tööta. Vanas korstnas oli auk ja päästjad said selle kaudu lindudele ligi.Nad tegid avause prahist tühjaks ja aitasid toonekured välja. /.../</i></p> <p>II Kooliaste: <i>Eriti ohtlik on naftareostus merelindudele. Kui sulestikku kleepub nafta, ei pea see enam sooja ja linnud muutuvad lennuvõimetuks. (Loodusõpetus ÕP Iiosa 6klass)</i></p>

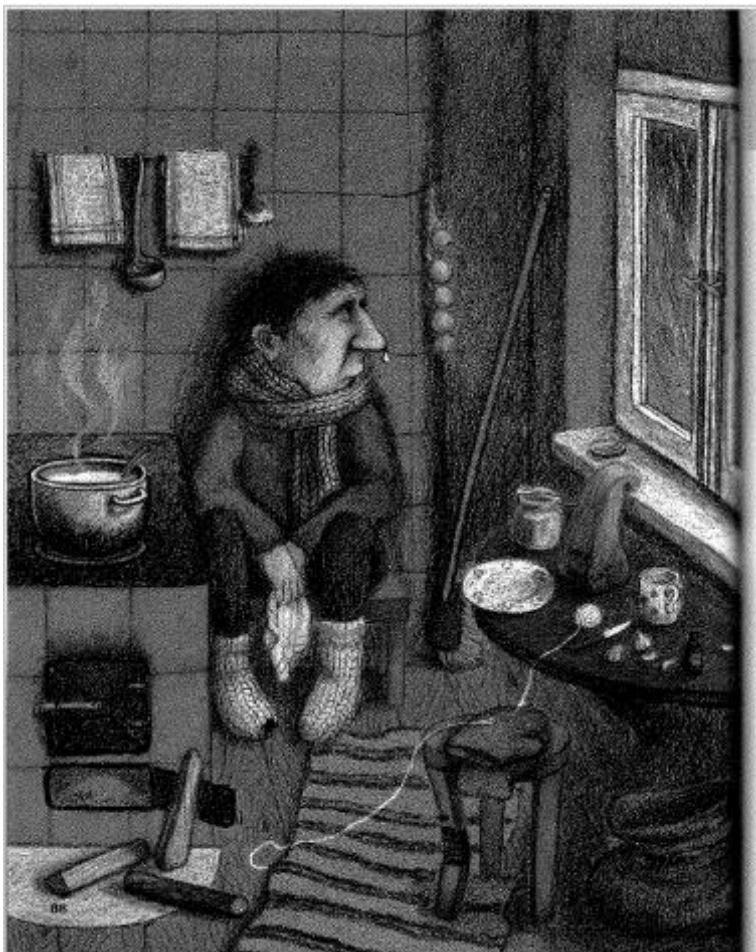
<p>LOODUSÕNNETUS</p>	<p>I Kooliaste: Puudub.</p> <p>II Kooliaste: <i>Kuidas saavad inimesed kaitsta end maavärinate vastu? (Loodusõpetus ÕP Iosa 4klass)</i> - Uuri Päästeteenistuse kodulehelt http://www.rescue.ee/19669 <i>Tormine ilm võib olla väga ohtlik ning põhjustada suuri purustusi. (Loodusõpetus ÕP Iosa 4klass)</i> <i>Vulkaan on tulemägi, mis purskavad laavat, gaase, kivimitükke ja tuhka. (Loodusõpetus ÕP Iosa 4klass)</i> <i>Kuidas tuleb tegutseda tormide ja üleujutuste korral!?</i> (Loodusõpetus ÕP Iosa 4klass) - Uuri Päästeteenistuse kodulehelt http://www.rescue.ee/14929</p>
<p>TULEOHUTUS</p>	<p>I Kooliaste: <i>Kuidas tuli metsas lahti läks? Mis toimub tulekahju ajal? Leia palast kohad, mis seda kirjeldavad. (Eesti keel ÕP Iosa 2klass)</i> Tekstülesanne (Matemaatika TR Iiosa 1klass): <i>Tuletõrje sai pühapäeval 15 väljakutset kulupõlengut kustutama. Pühapäeval oli väljakutseid 6 võrra rohkem kui esmaspäeval. Mitu väljakutset said tuletõrjed esmaspäeval?</i> <i>Miks on suitsuandur vajalik? Arutlege. (Inimeseõpetus TR 2klass)</i> Tekstülesanne (Matemaatika TR Iosa 2klass): <i>Mitme tikuga saab valmistada 2 kolmnurka? Mitmega 2 ruutu? Püüa leida vähim tikkude arv.</i> Tekstülesanne (Matemaatika TV Iiosa 3klass): <i>Uuri, milliseid joonistähti on võimalik tikkudest kokku panna. Leia sõnu või nimesid, mida saad kirja panna 10 tiku abil.</i> <i>Miks on keelatud põletada kulu? Mis võib juhtuda, kui lõkkeasemel jäävad söed hõõguma?</i> (Inimeseõpetus TR 2klass)</p> <p>II Kooliaste: <i>NB! Lõket tohib teha üksnes selleks ettenähtud kohas! Jälgi, et tule tegemine oleks ohutu nii inimestele kui loomadele. (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i> <i>Miks ei saa põlevaid vedelikke, näiteks õli või bensiini, veega kustutada? (Loodusõpetus TV 6klass)</i> <i>Oled esimene, kes märkab tulekahju. Kuidas toimid? Pane kirja tegutsemise järjekord. (Inimeseõpetus TV 5klass)</i> <i>Milline õhu koostisosa on põlemiseks vajalik? (Loodusõpetus TV 6klass)</i> <i>Uuri välja, milliseid tulekustuteid kasutatakse sõiduautes. (Loodusõpetus TV 6klass)</i></p>
<p>VEEOHUTUS</p>	<p>I Kooliaste: <i>Mõtle ja arutle klassis (Inimeseõpetus ÕP 3klass):</i> - Missugused ohtlikud olukorrad võivad tekkida mererannas? - Kuidas neid vältida? <i>Miks pead täitma järgmisi reegleid? (Inimeseõpetus TR 2klass)</i> - Mine ujuma koos täiskasvanuga. - Uju alati kalda poole. - Ära hüppa vette tundmatus kohas. - Ära uju järele kaldast kaugemale sattunud mänguasjadele. <i>Kuidas käituda, kui keegi on läbi jää vajunud? (Inimeseõpetus TR 2klass)</i></p> <p>II Kooliaste: <i>Lugu (Eesti keel ÕP 4klass): /.../ „Viska talle päästerõngas, mida sa ootad!“ /.../</i> <i>Lugu (Eesti keel ÕP 4klass) /.../ „Ta kirjutab sellest, kuidas nad linnast tulnud onupojaga kahekesi parvega allavoolu sõitsid, kuidas parv kärestikus ümber läks, kuidas onupoeg pidi uppuma“ /.../</i> <i>Vesi külmub ehk tahkub ning jää sulab samal temperatuuril. Jää sulamistemperatuur ja vee külmumistemperatuur on 0C. (Loodusõpetus ÕP Iosa 5klass)</i> <i>Selgroog võib katki minna, kui inimene hüppab vette ja lööb pea vastu põhja. Kui on juhtunud niisugune õnnetus, helista kohe 112. (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i></p>

VALE
ÕPETUSSÕNUM

I Kooliaste:

Pilt ja luuletus (Eesti keel ÕP aabits 1klass):

*./.../ „Unustame murekesed,
sõidame Pariisi!“
Heino hüppas autosse
ja surus gaasi põhja.
Kompass näitab lõunasse,
kuid puder kõrbes põhja.*

Luuletuse salm (Eesti keel ÕP Iosa 3klass):

*Vanaisa tulemasin
hoopis kadunud on aga-
sellega ma kõrvetasin
naabritädi kassi saba.*

VANASÕNA/
KÕNEKÄÄND

I Kooliaste: Õnnetus ei hüüa tulles. (Inimeseõpetus TR 2klass)

Varas jätab varna seina, tuli ei jäta tukkigi. (Eesti keel ÕP Iosa 2klass)

II Kooliaste: See laps oli kui tulesäde. (Eesti keel TV Iiosa 5klass)

Tules ei põle, vees ei upu, mullas ei mädane? (Eesti keel TV Iosa 4klass)

Õnnetus läheb jala, aga tuleb ratsa. (Eesti keel ÕP 4klass)

<p>MUU OHUTUSE TÄHELEPANEK</p>	<p>I Kooliaste: <i>Raketi laskmisel ole alati ettevaatlik! Raketi süütamisel võib see plahvatada. Siis võivad sinu silmad viga saada. (Loodusõpetus TR Iosa 1klass)</i> <i>Suvel on lastel palju vaba aega. Kasuta õpitud teadmisi ka suvel (Inimeseõpetus ÕP 3klass):</i> - <i>Välgi ohtlikke olukordi.</i></p> <p>II Kooliaste: <i>Näiteks ei tohiks mingil juhul istuda autosse või paati, mille juht on alkoholi tarvitanud. (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i> <i>Kuidas toimida äikese ajal? (Inimeseõpetus ÕP 5klass)</i> - <i>Kõige parem abiline on ettevaatlikus.</i> - <i>Kui võimalik, liigu rahulikult lähedal asuvasse majja.</i> - <i>Kui oled äikese ajal väljas, siis hoidu kõrgematest kohtadest, veekogudest ja metallesemetest eemale.</i></p>
------------------------------------	---